

**Bruxelles, 13. lipnja 2025.
(OR. en)**

10274/25

**Međuinstitucijski predmet:
2025/0163 (NLE)**

**AELE 52
CH 18
MI 395
ESPACE 47**

POP RATNA BILJEŠKA

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	13. lipnja 2025.
Za:	Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2025) 308 final
Predmet:	Prijedlog ODLUKE VIJEĆA o potpisivanju, u ime Europske unije, širokog paketa sporazuma radi učvršćivanja, produbljivanja i proširenja bilateralnih odnosa sa Švicarskom Konfederacijom i o privremenoj primjeni Sporazuma o uvjetima sudjelovanja Švicarske Konfederacije u Agenciji Europske unije za svemirski program

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2025) 308 final.

Priloženo: COM(2025) 308 final

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 13.6.2025.
COM(2025) 308 final

2025/0163 (NLE)

Prijedlog

ODLUKE VIJEĆA

o potpisivanju, u ime Europske unije, širokog paketa sporazuma radi učvršćivanja, produbljivanja i proširenja bilateralnih odnosa sa Švicarskom Konfederacijom i o privremenoj primjeni Sporazuma o uvjetima sudjelovanja Švicarske Konfederacije u Agenciji Europske unije za svemirski program

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

Europska unija i Švicarska čvrsto su povezane u gospodarskom, povijesnom, kulturnom, društvenom i političkom smislu. Unija je najveći trgovinski partner Švicarske, a Švicarska je četvrti po veličini trgovinski partner Unije. Više od 1,5 milijuna građana Unije živi u Švicarskoj, a u Uniji živi nešto manje od 450 000 švicarskih državljana. Nekoliko stotina tisuća pograničnih radnika svaki dan prelazi granicu između EU-a i Švicarske u oba smjera.

Unija i Švicarska povezane su i brojnim bilateralnim sporazumima. Švicarska sudjeluje na unutarnjem tržištu Unije zahvaljujući sporazumima o slobodnom kretanju osoba, cestovnom prijevozu, zračnom prometu, trgovini poljoprivrednim proizvodima i uzajamnom priznavanju u vezi s ocjenom sukladnosti¹. Švicarska je i pridružena Schengenu na temelju Sporazuma između Europske unije, Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o pridruživanju Švicarske Konfederacije provedbi, primjeni i razvoju schengenske pravne stečevine. Tijekom pandemije bolesti COVID-19 povećala se i suradnja između Unije i Švicarske u pogledu prekograničnih prijetnji zdravlju. Švicarska je tradicionalno snažan partner i u području istraživanja i inovacija. Suraduje s Unijom u brojnim njezinim programima financiranja posebno usmjerenima na istraživanje, inovacije i obrazovanje.

Iako su Unija i Švicarska bliske, u njihovom odnosu postoji i nekoliko dugotrajnih strukturnih problema. Kako bi se ti problemi riješili, Unija i Švicarska vodile su pregovore o sporazumu o institucionalnom okviru od 2014. do 2021. Sporazum o institucionalnom okviru također bi bio okvir upravljanja za dodatne sporazume koji se odnose na unutarnje tržište i u kojima Švicarska sudjeluje, uključujući sporazume za koje je Vijeće odobrilo pregovore, posebno o sigurnosti hrane (2003. i 2008.) i električnoj energiji (2006.). Osim toga, to bi bio i okvir upravljanja za sporazum o zdravlju, za koji je Vijeće pregovore odobrilo 2008.

Pregovarači su u studenom 2018. postigli dogovor na tehničkoj razini o nacrtu teksta Sporazuma o institucionalnom okviru. Kao odgovor na odbijanje nacrtu teksta u Saveznom vijeću Švicarske zaustavljeni su pregovori o drugim sporazumima jer su i Vijeće u svojim zaključcima od 19. veljače 2019. i Europski parlament u svojoj preporuci od 26. ožujka 2019. sklapanje novih sporazuma o pristupu unutarnjem tržištu ili odobravanje poboljšanih uvjeta na temelju postojećih sporazuma uvjetovali sklapanjem sporazuma o institucionalnom okviru. Unatoč daljnjim pokušajima da se pronade rješenje, Savezno vijeće Švicarske odlučilo je 26. svibnja 2021. jednostrano prekinuti pregovore o sporazumu o institucionalnom okviru. Jednostranom odlukom Švicarske privremeno je zaustavljena bilateralna suradnja u području istraživanja, inovacija i obrazovanja.

Nakon prekida pregovora o Sporazumu o institucionalnom okviru Europska komisija i Švicarska započele su preliminarne razgovore u ožujku 2022. kako bi raspravile o budućnosti odnosa između Unije i Švicarske. Ti razgovori rezultirali su zajedničkim dogovorom, u kojem

¹ Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o željezničkom i cestovnom prijevozu robe i putnika, Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o zračnom prometu, Sporazum između Europske zajednice, s jedne strane, i Švicarske Konfederacije, s druge strane, o slobodnom kretanju osoba, Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o uzajamnom priznavanju u vezi s ocjenom sukladnosti, Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o trgovini poljoprivrednim proizvodima, svi potpisani 21. lipnja 1999. (SL L 114, 30.4.2002., str. 1.).

je zabilježeno političko razumijevanje obje strane o daljnjim koracima za buduće pregovore u kojem su utvrđene komponente i parametri širokog pregovaračkog paketa, kao i glavne teme i rješenja za ključna institucionalna i sektorska pitanja.

Savezno vijeće Švicarske i Europska komisija potvrdili su zajednički dogovor u studenom 2023. Obje strane složile su se da taj zajednički dogovor bude temelj njihovih pregovaračkih mandata te su izrazile svoju ambiciju da pregovore zaključe 2024.

Stoga je Komisija 20. prosinca 2023. donijela Preporuku za odluku Vijeća o odobravanju pregovora o širokom paketu mjera utvrđenih i definiranih tijekom preliminarnih razgovora². Opći cilj tih pregovora bio je modernizirati i jačati bilateralne odnose Unije i Švicarske, osigurati pošteno tržišno natjecanje poduzeća iz Unije i Švicarske koja posluju na unutarnjem tržištu te zaštititi prava građana Unije u Švicarskoj i spriječiti nejednako postupanje prema građanima iz različitih država članica. Time bi se građanima, poduzećima i istraživačima s obje strana omogućilo da u potpunosti iskoriste geografsku blizinu, zajedničke vrijednosti i gospodarske veze između Unije i Švicarske. Savezno vijeće Švicarske istodobno je poduzelo odgovarajuće pripreme. Nakon dovršetka relevantnih postupaka u Švicarskoj Vijeće je 12. ožujka 2024. donijelo odluku kojom ovlašćuje Komisiju da pokrene pregovore o širokom paketu mjera kao i detaljne pregovaračke smjernice³.

Pregovore o širokom paketu pokrenule su 18. ožujka 2024. predsjednica Europske komisije Ursula von der Leyen i tadašnja predsjednica Švicarske Konfederacije Viola Amherd. Komisija je vodila pregovore uz savjetovanje s Vijećem, uključujući Vijeće za opće poslove i Radnu skupinu za EFTA-u kao posebni odbor koji je Vijeće imenovalo za potrebe pregovora sa Švicarskom. U obzir je uzeta rezolucija Europskog parlamenta od 4. listopada 2023. i Komisija u potpunosti obavještavala Europski parlament u skladu s člankom 218. stavkom 10. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

Nakon devet mjeseci intenzivnih pregovora predsjednice von der Leyen i Amherd najavile su 20. prosinca 2024. uspješan dovršetak rasprava o svim elementima širokog paketa. Široki paket uključuje ažuriranje pet sporazuma kojima se Švicarskoj trenutno omogućava pristup Unijinom unutarnjem tržištu; ažuriranje mehanizma za rješavanje sporova iz Sporazuma o trgovini poljoprivrednim proizvodima, u skladu s utvrđenom praksom iz trgovinskih sporazuma Unije i Švicarske s drugim partnerima; novi protokol o sigurnosti hrane, na temelju kojeg će se uspostaviti zajednički prostor za sigurnost hrane, koji će obuhvaćati sve dimenzije prehrambenog lanca i zamijeniti sanitarne i fitosanitarne priloge Sporazumu o trgovini poljoprivrednim proizvodima; novi sporazum o električnoj energiji, koji će Švicarskoj omogućiti da sudjeluje na unutarnjem tržištu električne energije Unije; novi sporazum o zdravlju, koji će Švicarskoj omogućiti da sudjeluje u mehanizmima i tijelima Unije za suzbijanje ozbiljnih prekograničnih prijetnji zdravlju, osobito u Europskom centru za sprečavanje i kontrolu bolesti i sustavu ranog upozoravanja i odgovora; novi sporazum o trajnom i pravednom financijskom doprinosu Švicarske gospodarskoj i socijalnoj koheziji unutar Unije, koji potvrđuje razinu partnerstva i suradnje između stranaka; i novi sporazum koji će Švicarskoj omogućiti da sudjeluje u nekoliko Unijinih programa otvorenih za pridruživanje trećih zemalja: Obzor Europa, program za istraživanja i osposobljavanje Euratoma, ITER/F4E (Fuzija za energiju), Digitalna Europa, Erasmus+ i EU za zdravlje, čiji

² COM(2023) 798 final, 20.12.2023.

³ Odluka Vijeća (EU, Euratom) 2024/995 od 12. ožujka 2024. o odobravanju otvaranja pregovora sa Švicarskom Konfederacijom o institucionalnim odredbama u sporazumima između Europske unije i Švicarske Konfederacije koji se odnose na unutarnje tržište, o sporazumu o sudjelovanju Švicarske Konfederacije u programima Unije te o sporazumu koji čini osnovu za trajni doprinos Švicarske Konfederacije koheziji Unije (SL L, 2024/995, 26.3.2024.).

je cilj dopuniti suradnju uspostavljenu u sporazumu o zdravlju o kojem su dvije zemlje partnerice pregovarale u okviru istog širokog paketa. Osim prethodno navedenih elemenata, široki paket uključuje i zaseban protokol o parlamentarnoj suradnji.

Ovaj prijedlog odnosi se na potpisivanje, u ime Europske unije, sljedećih sporazuma i instrumenata u okviru širokog paketa:

- Protokol o izmjeni uz Sporazum između Europske zajednice i njezinih država članica, s jedne strane, i Švicarske Konfederacije, s druge strane, o slobodnom kretanju osoba;
- Institucionalni protokol uz Sporazum između Europske zajednice i njezinih država članica, s jedne strane, i Švicarske Konfederacije, s druge strane, o slobodnom kretanju osoba;
- Protokol o izmjeni uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o zračnom prometu;
- Institucionalni protokol uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o zračnom prometu;
- Protokol o državnim potporama uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o zračnom prometu;
- Institucionalni protokol uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o željezničkom i cestovnom prijevozu robe i putnika;
- Protokol o izmjeni uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o željezničkom i cestovnom prijevozu robe i putnika;
- Protokol o državnim potporama uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o željezničkom i cestovnom prijevozu robe i putnika;
- Protokol o izmjeni uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o uzajamnom priznavanju u vezi s ocjenom sukladnosti;
- Institucionalni protokol uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o uzajamnom priznavanju u vezi s ocjenom sukladnosti;
- Protokol o izmjeni uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o trgovini poljoprivrednim proizvodima;
- Protokol uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o trgovini poljoprivrednim proizvodima o uspostavi zajedničkog prostora za sigurnost hrane;
- Sporazum između Europske unije i Švicarske Konfederacije o električnoj energiji;
- Sporazum između Europske unije i Švicarske Konfederacije o zdravlju;
- Sporazum između Europske unije i Švicarske Konfederacije o redovitom financijskom doprinosu Švicarske smanjenju gospodarskih i socijalnih razlika u Europskoj uniji;
- Sporazum između Europske unije i Švicarske Konfederacije o uvjetima sudjelovanja Švicarske Konfederacije u Agenciji Europske unije za svemirski program;
- Protokol između Europske unije i Švicarske Konfederacije o parlamentarnoj suradnji.

Ovaj prijedlog odnosi se i na privremenu primjenu sporazuma o sudjelovanju Švicarske u Agenciji Europske Unije za svemirski program jer se u tom sporazumu predviđa njegova privremena primjena od 1. siječnja 2026. ili 1. siječnja godine koja slijedi nakon njegova potpisivanja, ovisno o tome hoće li se potpisati prije 1. srpnja 2026.

Navedeni sporazumi i protokoli popraćeni su zajedničkom izjavom Europske unije i Švicarske Konfederacije o uspostavi dijaloga na visokoj razini o širokom bilateralnom paketu i mogućem daljnjem razvoju bilateralnih odnosa između Europske unije i Švicarske, koji bi se trebali odobriti i potpisati u ime Unije.

Sporazum o sudjelovanju Švicarske u programima Unije sastavni je dio šireg paketa o kojem su dva partnera pregovarala 2024., ali je Komisija odlučila ubrzati prijedlog za njegovo potpisivanje kako bi se on počeo privremeno primjenjivati od 1. siječnja 2025. Komisija je u tu svrhu iznijela zasebne prijedloge⁴.

Predloženim pristupom omogućit će se provedba prijelaznih aranžmana koje je Komisija odobrila Švicarskoj tijekom pregovora o širokom paketu. Istodobno on ne utječe na pristup iz širokog paketa koji je uspostavljen Zajedničkim dogovorom i potvrđen mandatom Vijeća.

Sporazum o sudjelovanju Švicarske u programima Unije uključuje klauzulu o vremenskom ograničenju valjanosti, kojom se propisuje da će privremena primjena tog sporazuma prestati ako Švicarska ne dovrši postupke potrebne za stupanje paketa na snagu do kraja 2028. Stoga se prijedlogom Komisije o potpisivanju Sporazuma o sudjelovanju Švicarske u programima Unije predviđa njegovo sklapanje u okviru širokog paketa sporazuma koji su bili predmet pregovora održanih 2024.

- **Dosljednost s postojećim odredbama politike u tom području**

Uvođenjem institucionalnih odredaba zajamčit će se dosljednija i ujednačenija primjena pravne stečevine Unije u dijelovima unutarnjeg tržišta u kojima Švicarska sudjeluje ili u područjima politike u kojima se Švicarska obvezala na dinamično usklađivanje na načelo ujednačenog tumačenja i primjene i na rješavanje sporova koje će uključivati Sud Europske unije u pogledu prava Unije. Načela nediskriminacije Unijinih građana i ravnopravnih uvjeta za poduzeća iz Unije i Švicarske u središtu su različitih sporazuma.

- **Dosljednost u odnosu na druge politike Unije**

U širokom paketu sporazuma između EU-a i Švicarske u potpunosti se poštuju Ugovori te se čuvaju cjelovitost i autonomija pravnog poretka Unije. On promiče vrijednosti, ciljeve i interese Unije te jamči dosljednost, djelotvornost i kontinuitet njezine politike i djelovanja.

Institucionalne i materijalnopravne promjene postojećih sporazuma te, prema potrebi, uvođenje pravila o državnim potporama i novi sporazumi pomoći će u postizanju ciljeva Unijine politike u sljedećim područjima politike:

- unutarnje tržište,
- tržišno natjecanje,
- zapošljavanje i socijalna pitanja,
- slobodno kretanje osoba,
- prijevoz,
- poljoprivreda,

⁴ COM(2025) 159 final i COM(2025) 160 final, 9.4.2025.

- sigurnost i kvaliteta hrane,
- životinje i proizvodi životinjskog podrijetla,
- biljke i proizvodi biljnog podrijetla,
- zaštita potrošača,
- energija,
- zdravlje,
- trgovina.

Osim toga, sporazum o pridruživanju Švicarske programima Unije i sporazum o sudjelovanju Švicarske u Agenciji Europske unije za svemirski program doprinijet će promicanju ciljeva Unijine politike u sljedećim područjima politika:

- obrazovanje i osposobljavanje,
- istraživanja i inovacije,
- digitalno gospodarstvo i društvo,
- zdravlje,
- svemir.

Sporazum između Europske unije i Švicarske Konfederacije o redovitom financijskom doprinosu Švicarske smanjenju gospodarskih i socijalnih razlika u Europskoj uniji doprinijet će postizanju ciljeva Unijine politike u pogledu njezine gospodarske i socijalne kohezije.

Financijski interesi Unije zaštitit će se tako što će se osigurati da Švicarska pruža odgovarajući financijski doprinos upravljanju i radu agencija i tijela u kojima sudjeluje te informacijskih sustava kojima ima pristup.

Forum za suradnju i dijalog između zastupnika u Europskom parlamentu i Saveznoj skupštini Švicarske uspostavljen posebnim protokolom u skladu je s praksom iz sporazuma o pridruživanju i strateškom partnerstvu koje Unija sklapa s trećim zemljama.

Iako se provedba nekoliko sporazuma i protokola koje ovaj prijedlog obuhvaća oslanja na tehničke i digitalne sustave, u prijedlogu se ne navode uvjeti kojima se propisuju promjene kad je riječ o korištenju ili strukturi tih sustava. Prijedlog ne utječe na načelo „digitalizacija kao standard”.

2. PRAVNA OSNOVA

Sporazumi i protokoli koji su predmet predložene odluke međusobno su neraskidivo povezani i tvore koherentnu cjelinu. U njima se na temelju odgovarajuće ravnoteže prava i obveza utvrđuje struktura pojačanog i sveobuhvatnog partnerstva u širokom rasponu područja obuhvaćenih Ugovorima. Stoga je odgovarajuća materijalna pravna osnova za predloženu odluku Vijeća o potpisivanju navedenih sporazuma i protokola članak 217. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU). Stoga je postupovna pravna osnova članak 218. stavak 5. UFEU-a u vezi s člankom 218. stavkom 8. drugim podstavkom UFEU-a. Stoga je pravna osnova za predloženu odluku Vijeća članak 217. UFEU-a u vezi s člankom 218. stavkom 5. UFEU-a i člankom 218. stavkom 8. drugim podstavkom UFEU-a.

Komisija smatra da Unija ima nadležnost u svim područjima obuhvaćenima sporazumima i protokolima koji su predmet ovog prijedloga te da bi stoga sporazume i protokole potpisivati sklapati sama Unija.

3. UTJECAJ NA PRORAČUN

U sporazumima u područjima povezanim s unutarnjim tržištem u kojima Švicarska sudjeluje, sporazumu o zdravlju i sporazumu o Agenciji Europske unije za svemirski program Švicarska je pristala financijski doprinositi proračunu Unije za upravljanje i rad agencija i tijela u kojima sudjeluje te informacijskih sustava kojima ima pristup, uzimajući u obzir područje primjene svakog od tih sporazuma.

U većini slučajeva načini plaćanja utvrđeni su u posebnim prilogima, koji slijede isti model. Skupom standardnih odredaba koje su zajedničke predmetnim sporazumima i protokolima propisano je da Švicarska plaća godišnji financijski doprinos koji dopijeva na datume navedene u pozivima za sredstva koje upućuje Europska komisija. Taj doprinos sastojat će se od zbroja operativnog doprinosa i naknade za sudjelovanje.

Zadržavaju se drugi financijski aranžmani za agencije ili informacijske sustave ako već postoje.

Posebni financijski aranžmani za agencije i informacijske sustave opisani su u odjeljku u kojem se detaljno opisuju odredbe sporazuma. U zakonodavnom financijskom izvještaju predstavljenom uz ovaj prijedlog prikazani su budući utjecaji tih aranžmana na proračun i načini njihova plaćanja.

4. DRUGI ELEMENTI

• Provedba tijela osnovanih na temelju sporazumâ i protokolâ

Sporazumi iz paketa povezani su sličnim institucionalnim odredbama i/ili drugim međusobnim vezama. Svi sporazumi obuhvaćeni širokim paketom uključuju zajedničke odbore koji se sastoje od predstavnika Unije i Švicarske, a koji u velikoj mjeri slijede isti model. Svi sporazumi u područjima povezanim s unutarnjim tržištem, Sporazum o trgovini poljoprivrednim proizvodima, Sporazum o zdravlju te Sporazum o redovitom financijskom doprinosu Švicarske socijalnoj i gospodarskoj koheziji Unije omogućavaju osnivanje radnih skupina. Više sporazuma sadržava mehanizme za rješavanje sporova, koji se temelje na istom modelu i koji omogućavaju da se riješi pitanje povreda obveza iz predmetnog sporazuma ili cijelog paketa sporazuma koje je počinila jedna od stranaka. Naposljetku, Protokolom o parlamentarnoj suradnji osniva se Zajednički parlamentarni odbor, koji se sastoji od zastupnika Europskog parlamenta i Savezne skupštine Švicarske.

• Detaljno obrazloženje posebnih odredaba prijedloga

Sastav širokog paketa i priroda sporazuma i protokola

Široki paket sastoji se od nekoliko sporazuma i protokola koji imaju različitu svrhu i strukturu, čak i ako imaju zajedničke elemente. Paket posebno uključuje sporazume i protokol u područjima povezanim s unutarnjim tržištem u kojima Švicarska sudjeluje, sporazum o trgovini poljoprivrednim proizvodima, sporazume o suradnji i protokol o parlamentarnoj suradnji. Nekoliko tih sporazuma i protokola popraćeno je zajedničkim izjavama. Paket je dopunjen zajedničkom izjavom o uspostavi dijaloga na visokoj razini između Unije i Švicarske.

Sporazumi u područjima povezanim s unutarnjim tržištem u kojima Švicarska sudjeluje

Zbog institucionalnih promjena četiriju od pet *postojećih* sporazuma smatrat će se sporazumima u područjima povezanim s unutarnjim tržištem u kojima Švicarska sudjeluje, što posebno utječe na njihovu međusobnu vezu. Taj će status imati i novi sporazum i novi protokol.

Postojeći sporazumi koji će se smatrati sporazumima u područjima povezanim s unutarnjim tržištem

- Sporazum između Europske zajednice i njezinih država članica, s jedne strane, i Švicarske Konfederacije, s druge strane, o slobodnom kretanju osoba (dalje u tekstu „Sporazum o slobodnom kretanju osoba”),
- Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o zračnom prometu (dalje u tekstu „Sporazum o zračnom prometu”),
- Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o željezničkom i cestovnom prijevozu robe i putnika (dalje u tekstu „Sporazum o kopnenom prijevozu”),
- Sporazum između Švicarske Konfederacije i Europske zajednice o uzajamnom priznavanju u vezi s ocjenom sukladnosti (dalje u tekstu „Sporazum o uzajamnom priznavanju”).

Novi sporazum i protokol koji će se smatrati sporazumima u područjima povezanim s unutarnjim tržištem

- Sporazum između Europske unije i Švicarske Konfederacije o električnoj energiji (dalje u tekstu „Sporazum o električnoj energiji”),
- Protokol uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o trgovini poljoprivrednim proizvodima o uspostavi zajedničkog prostora za sigurnost hrane (dalje u tekstu „Protokol o zajedničkom prostoru za sigurnost hrane”).

Sporazum o trgovini poljoprivrednim proizvodima

- Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o trgovini poljoprivrednim proizvodima (dalje u tekstu „Sporazum o trgovini poljoprivrednim proizvodima”). Izmijenjeni sporazum više se neće smatrati sporazumom u području povezanom s unutarnjim tržištem u kojem Švicarska sudjeluje.

Sporazumi o suradnji

Više sporazuma može se smatrati sporazumima o suradnji i stoga ne predstavljaju sporazume u područjima povezanim s unutarnjim tržištem u kojima Švicarska sudjeluje. Njihova struktura i sadržaj razlikuju se ovisno o njihovoj svrsi. Riječ je o sljedećim sporazumima:

- Sporazum između Europske unije i Švicarske Konfederacije u o zdravlju (dalje u tekstu „Sporazum o zdravlju”),
- Sporazum između Europske unije i Švicarske Konfederacije o redovitom financijskom doprinosu Švicarske smanjenju gospodarskih i socijalnih razlika u Europskoj uniji (dalje u tekstu „Sporazum o koheziji”),
- Sporazum između Europske unije i Švicarske Konfederacije o uvjetima sudjelovanja Švicarske Konfederacije u Agenciji Europske unije za svemirski program (dalje u tekstu „Sporazum o Agenciji za svemirski program”),
- Sporazum između Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju, s jedne strane, i Švicarske Konfederacije, s druge strane, o sudjelovanju Švicarske Konfederacije u programima Unije (dalje u tekstu „Sporazum o programima Unije”),

Sporazum o programima Unije neće biti detaljno opisan jer je njegovo potpisivanje predmet zasebnih prijedloga⁵.

Protokol o parlamentarnoj suradnji

Protokol između Europske unije i Švicarske Konfederacije o parlamentarnoj suradnji (dalje u tekstu „Protokol o parlamentarnoj suradnji”) pruža pravnu osnovu i mehanizme za političku suradnju između Europskog parlamenta i Savezne skupštine Švicarske.

Dijalog na visokoj razini

Zajednička izjava Europske unije i Švicarske Konfederacije o uspostavi dijaloga na visokoj razini o širokom bilateralnom paketu i mogućem daljnjem razvoju bilateralnih odnosa između Europske unije i Švicarske pružit će okvir za političke rasprave između europskog povjerenika i člana Saveznog vijeća Švicarske zaduženih za odnose EU-a i Švicarske. Dijalozi na visokoj razini zajedničko su sredstvo na koje se Unija oslanja da pruži poticaje za suradnju s trećim zemljama u određenom području.

Sporazumi u područjima povezanim s unutarnjim tržištem u kojima Švicarska sudjeluje

Institucionalne odredbe

Jednake institucionalne odredbe uključene su u sve sporazume u područjima povezanim s unutarnjim tržištem u kojima Švicarska sudjeluje, podložno tehnički opravdanim prilagodbama, bilo u okviru novih sporazuma ili institucionalnih protokola. U Sporazumu o zdravlju po analogiji se primjenjuju ista institucionalna rješenja. Institucionalne odredbe obuhvaćaju sljedeće elemente:

- (1) *ujednačeno tumačenje i primjena*: obveza ujednačenog tumačenja i primjene predmetnih sporazuma na unutarnjem tržištu i, u mjeri u kojoj uključuju pojmove iz prava Unije, u skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije i prije i nakon potpisivanja odgovarajućeg sporazuma;
- (2) *dinamično usklađivanje*: obveza stranaka, uz ograničene iznimke, da u predmetne sporazume uključe sve pravne akte Unije u njihovom području primjene; zbog njezina monističkog pravnog poretka ti akti uključivanjem u sporazume postaju dijelom švicarskog pravnog poretka. Švicarska će zauzvrat sudjelovati u pripremi akata koje treba integrirati u predmetne sporazume, primjerice, sudjelovat će u odgovarajućim odborima i skupinama stručnjaka bez prava glasa. Iz povijesnih razloga, u slučaju sporazuma o uzajamnom priznavanju i o kopnenom prijevozu, Švicarska je obvezna donijeti odredbe nacionalnog prava kojima se postiže rezultat koji se tim aktima nastoji ostvariti;
- (3) *rješavanje sporova*: djelotvoran mehanizam za rješavanje sporova na temelju arbitraže treće strane; arbitražni sud dužan je uputiti pitanja o odredbama sporazuma koja uključuju pojmove iz prava Unije Sudu Europske unije, čija su mišljenja pravno obvezujuća za arbitražni sud;
- (4) *međupovezanost sporazuma*: mogućnost da stranke poduzmu razmjerne i djelotvorne kompenzacijske mjere u okviru postupka rješavanja sporova ako jedna stranka smatra da druga stranka nije postupila u skladu s odlukom arbitražnog suda; te se kompenzacijske mjere mogu poduzeti ili u okviru predmetnog sporazuma ili u okviru

⁵ COM(2025) 159 final i COM(2025) 160 final, 9.4.2025.

bilo kojeg drugog sporazuma povezanog s unutarnjim tržištem, uključujući djelomičnu ili potpunu suspenziju tog ili tih sporazuma.

Odredbe o državnim potporama

Nadalje, materijalna i postupovna pravila, uključujući mehanizme nadzora i provedbe, istovjetna onima koja se primjenjuju u Uniji integrirana su u sporazume u kojima je potrebno osigurati jednake uvjete tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu, posebno u sporazume o zračnom prometu, kopnenom prijevozu i električnoj energiji. Ta pravila o državnim potporama navedena su ili u glavnom dijelu sporazuma, kao što je slučaj sa Sporazumom o električnoj energiji, ili u namjenskim protokolima, kao što je slučaj sa sporazumima o zračnom i kopnenom prijevozu. U obama slučajevima opća i sektorska pravila o državnim potporama kojima se dopunjuje prethodno navedeni okvir navedena su u posebnim prilogima.

Sudjelovanje u agencijama i informacijskim sustavima

Švicarska će dobiti dodatan pristup agencijama i/ili informacijskim sustavima na temelju sljedećih sporazuma u područjima povezanim s unutarnjim tržištem u kojima Švicarska sudjeluje: Sporazum o slobodnom kretanju osoba, Sporazum o uzajamnom priznavanju, Protokol o zajedničkom prostoru za sigurnost hrane i Sporazum o električnoj energiji. Švicarska će dobiti i dodatan pristup agenciji i informacijskim sustavima na temelju Sporazuma o zdravlju.

Prethodno navedene standardne odredbe primjenjivat će se na aranžmane financiranja povezane s dodatnim pristupom agencijama i informacijskim sustavima koji će Švicarska dobiti širokim paketom. U načelu bi se te standardne odredbe trebale primjenjivati na aranžmane financiranja povezane sa svakim daljnjim pristupom agencijama, tijelima, informacijskim sustavima i drugim aktivnostima koje bi Švicarska mogla ostvariti u budućnosti na temelju sporazuma koji su dio paketa ili na temelju daljnjih sporazuma koje bi Unija i Švicarska mogle sklopiti.

Operativni doprinos koji će biti dio godišnjeg financijskog doprinosa Švicarske temeljit će se na ključu za uplatu doprinosa, koji se definira kao omjer bruto domaćeg proizvoda (BDP) Švicarske po tržišnim cijenama i BDP-a Unije po tržišnim cijenama⁶. Ključ za uplatu doprinosa primjenjivat će se na godišnji izglasani proračun Unije upisan u odgovarajuće proračunske subvencijske linije Unije za predmetnu godinu, podložno, ovisno o slučaju, prilagodbama u kojima se uzima u obzir područje primjene sporazuma. Operativni doprinos za informacijske sustave i druge aktivnosti izračunat će se primjenom ključa za uplatu doprinosa na relevantni proračun za predmetnu godinu kako je utvrđeno u dokumentima za izvršenje proračuna (kao što su programi rada ili ugovori). Godišnja naknada za sudjelovanje iznositi će 4 % operativnog doprinosa.

Svi referentni iznosi temeljit će se na odobrenim sredstvima za preuzimanje obveza.

Sporazumi na temelju kojih će se Švicarskoj odobriti pristup agencijama uključuju i dodatak o pravima, povlasticama i imunitetima tih agencija i njihova osoblja, koji se temelje na standardnom modelu i uzimaju u obzir odredbe Protokola (br. 7) o povlasticama i imunitetima Europske unije.

Sporazum o slobodnom kretanju osoba

⁶ Odgovarajući BDP-i koji će se primjenjivati bit će najnoviji raspoloživi na dan 1. siječnja godine u kojoj će se izvršiti godišnje plaćanje kako je odredio Statistički ured Europske unije (EUROSTAT), uzimajući u obzir Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o suradnji u području statistike (SL L 90, 28.3.2006., str. 2.).

Ažurirana verzija Sporazuma o slobodnom kretanju osoba omogućit će dinamično usklađivanje Švicarske s postojećim i budućim pravnim aktima Unije u području slobodnog kretanja osoba i upućivanja radnika.

Protokolom o izmjeni Sporazuma o slobodnom kretanju osoba mijenja se njegova struktura. Trenutačna verzija sporazuma uključuje znatan broj materijalnih odredbi u Prilogu I. Taj se prilog zamjenjuje popisom pravnih akata Unije kojima će se Švicarska dinamički prilagoditi i koji će u velikoj mjeri obuhvaćati sadržaj tih odredaba.

Zamjena materijalnih odredaba sporazuma uključivanjem pravne stečevine Unije bit će popraćena nizom iznimaka od dinamičnog usklađivanja u sljedećim područjima: razdoblje prethodne obavijesti i kontrole, financijska jamstva i sankcije za pružatelje usluga, dokaz o samozapošljavanju, stjecanje stalnog boravišta, kupnja nepokretne imovine, osobne iskaznice, protjerivanje i određena pitanja kantonalnog prava u području koordinacije sustava socijalne sigurnosti. Neke od tih iznimaka već su uključene u postojeći sporazum. Postojeća odredba o pravima studenata revidirat će se kako stranke više ne bi mogle diskriminirati studente druge stranke u pogledu školarina, kao i povezanih mehanizama javne potpore, na sveučilištima koja se uglavnom financiraju javnim sredstvima. Zajamčit će se trenutačna razina pristupa studenata iz Unije tim sveučilištima u Švicarskoj.

Nadalje, klauzulom o nesmanjivanju razine zaštite propisuje se da Švicarska neće biti obvezna integrirati novu pravnu stečevinu o upućivanju radnika ako bi njezin učinak znatno oslabio ili smanjio razinu zaštite upućenih radnika u pogledu uvjeta zaposlenja.

Protokolom priloženim ažuriranom sporazumu stranke će se obvezati na to da će se pravila Unije i Švicarske o izdavanju dozvola za dugotrajni boravak primjenjivati na nediskriminirajući način, posebno u pogledu minimalnog trajanja prethodnog boravka od pet godina.

Postojeća zaštitna klauzula prilagodit će se i uskladiti s institucionalnim protokolom. Može se aktivirati u slučaju ozbiljnih gospodarskih ili socijalnih poteškoća prouzročenih primjenom sporazuma. Ako se stranke ne mogu dogovoriti o prikladnom i sporazumnom rješenju za ispravljanje situacije, stranka koja tvrdi da postoje ozbiljne gospodarske poteškoće može predmet uputiti arbitražnom sudu. Moći će poduzeti zaštitne mjere samo ako arbitražni sud smatra da su opravdane situacijom.

U nekoliko zajedničkih izjava uz sporazum pojašnjava se zajednički dogovor stranaka o odredbama koje se odnose, na primjer, na sprečavanje i zaustavljanje zlouporabe prava u okviru pravne stečevine o slobodnom kretanju osoba, postupke obavješćivanja u kontekstu zapošljavanja ili djelotvorne sustave kontrole, uključujući švicarski sustav dvostrukog izvršavanja u pogledu pružanja usluga.

Na temelju sporazuma Švicarska će imati pristup i financijski će doprinositi sljedećim informacijskim sustavima u skladu sa standardnim financijskim modalitetima:

- Europska mreža službi za zapošljavanje (EURES), uspostavljena Uredbom (EU) 2016/589⁷,

⁷ Uredba (EU) 2016/589 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. travnja 2016. o Europskoj mreži službi za zapošljavanje (EURES), pristupu radnika uslugama mobilnosti i daljnjoj integraciji tržišta rada i izmjeni uredaba (EU) br. 492/2011 i (EU) br. 1296/2013 (SL L 107, 22.4.2016., str. 1.).

- elektronička razmjena informacija o socijalnom osiguranju (EESSI), uspostavljena Uredbom (EZ) br. 883/2004 i Uredbom (EZ) br. 987/2009⁸,
- moduli Informacijskog sustava unutarnjeg tržišta (IMI), uspostavljenog Uredbom (EU) br. 1024/2012⁹, u vezi s upućivanjem radnika, uslugama, stručnim kvalifikacijama, europskom strukovnom iskaznicom, reguliranim profesijama i jedinstvenim digitalnim pristupnikom.

Sudjelovanjem u platformi EURES promicat će se mobilnost radne snage, olakšati razmjena slobodnih radnih mjesta i profila osoba koje traže zaposlenje te omogućiti visokokvalitetno usklađivanje među jezicima i nacionalnim kontekstima, među ostalim upotrebom klasifikacije europskih vještina, kompetencija, kvalifikacija i zanimanja (ESCO).

Postojeći financijski aranžmani i dalje će se primjenjivati na financijski doprinos Švicarske Uzajamnom informacijskom sustavu o socijalnoj sigurnosti (MISSOC), kojem već ima pristup.

Sporazum o zračnom prometu

Ažurirana verzija Sporazuma o zračnom prometu omogućit će dinamično usklađivanje Švicarske s postojećim i budućim pravnim aktima Unije u području zračnog prometa.

Protokolom o izmjeni Sporazuma o zračnom prijevozu ne mijenjaju se ciljevi sporazuma, a uvode se ograničene izmjene glavnog teksta i priloga tom sporazumu. Najznačajnija je uzajamna razmjena prava na kabotažu (koja predmetnim zračnim prijevoznicima omogućava da lete između dviju točaka na državnom području države članice ili Švicarske) između stranaka.

Nije predviđen dodatan pristup informacijskim sustavima. Nastavit će se primjenjivati postojeći financijski modaliteti sudjelovanja Švicarske u Agenciji Europske unije za sigurnost zračnog prometa (EASA), uspostavljenoj Uredbom (EU) 2018/1139¹⁰. Postojeći aranžmani u pogledu prava, povlastica i imuniteta EASA-e i njezina osoblja zamijenit će se prethodno navedenim modelom.

Sporazumu je priložen protokol o državnim potporama, koji će biti popraćen zajedničkom izjavom.

Sporazum o kopnenom prijevozu

U skladu s ažuriranom verzijom Sporazuma o kopnenom prijevozu, kao što je slučaj i u njegovoj izvornoj verziji, Švicarska će biti dužna donijeti odredbe nacionalnog prava kojima

⁸ Uredba (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (SL L 166, 30.4.2004., str. 1.) i (EZ) br. 987/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o utvrđivanju postupka provedbe Uredbe (EZ) br. 883/2004 o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (SL L 284, 30.10.2009., str. 1.).

⁹ Uredba (EU) br. 1024/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o administrativnoj suradnji putem Informacijskog sustava unutarnjeg tržišta i stavljanju izvan snage Odluke Komisije 2008/49/EZ (SL L 316, 14.11.2012., str. 1.).

¹⁰ Uredba (EU) 2018/1139 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2018. o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i osnivanju Agencije Europske unije za sigurnost zračnog prometa i izmjeni uredbi (EZ) br. 2111/2005, (EZ) br. 1008/2008, (EU) br. 996/2010, (EU) br. 376/2014 i direktiva 2014/30/EU i 2014/53/EU Europskog parlamenta i Vijeća te stavljanju izvan snage uredbi (EZ) br. 552/2004 i (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća i Uredbe Vijeća (EEZ) br. 3922/91 (SL L 212, 22.8.2018., str. 1.).

se postiže rezultat koji se nastoji ostvariti pravnim aktima Unije navedenim u prilogu tog sporazuma.

U ažuriranoj verziji tog sporazuma pojasnit će se da željeznički prijevoznici mogu pružati usluge međunarodnog željezničkog prijevoza putnika između Unije i Švicarske, uključujući međunarodnu kabotažu, na vlastitu odgovornost. Protokolom o izmjeni u sporazum će se uključiti relevantna pravna stečevina Unije kojom se jamči pravo na pružanje usluga međunarodnog željezničkog prijevoza robe u Uniji i Švicarskoj.

Švicarskoj će koristiti određene iznimke. Na primjer, moći će dati prednost željezničkim uslugama koje su dio švicarskog voznog reda koji se temelji na fiksnim intervalima. Isto tako, Unija ili njezine države članice mogu na svojem državnom području dati prednost trgovačkim društvima iz Unije koja pružaju usluge željezničkog prijevoza putnika umjesto švicarskom pružatelju međunarodne usluge željezničkog prijevoza putnika koja pruža dio te usluge prema švicarskom voznom redu koji se temelji na fiksnim intervalima. Švicarska će imati i pravo donijeti instrumente za upravljanje kapacitetom kojima se predviđa minimalni broj trasa vlakova po satu za definirane vrste prometa, uključujući teretni, regionalni putnički promet i putnički promet na velike udaljenosti koji također mogu služiti međunarodnoj svrsi. Imat će i mogućnost obvezati poduzeća za prijevoz putnika na sudjelovanje u švicarskom sustavu izdavanja karata i integracije cijena, jamčeći pritom slobodu određivanja cijena za poduzeća. Švicarska nadležna tijela moći će i izravno dodjeljivati ugovore o javnim uslugama u željezničkom prijevozu, podložno posebnim uvjetima kojima se jamči da to ne utječe na unutarnje tržište Unije na području Unije.

Iako je izuzet od dinamičnog usklađivanja, postojeći švicarski sustav naknada za teška teretna vozila približit će se sustavu naplate naknada u Uniji.

Švicarska surađuje s Agencijom Europske unije za željeznice, osnovanom Uredbom (EU) 2016/796¹¹, kao treća zemlja. U skladu s primjenjivim zakonodavstvom Unije i nakon što ih odobri njezin upravni odbor, agencija s relevantnim švicarskim tijelima dogovara aranžmane u kojima se detaljno navode priroda i opseg njihova sudjelovanja u radu agencije.

Nije predviđen dodatan pristup informacijskim sustavima. Postojeći financijski modaliteti i dalje će se primjenjivati na pristup Švicarske sustavu TACHONET, kako je utvrđeno Uredbom (EU) br. 165/2014 i Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2016/68¹².

Sporazumu je priložen protokol o državnim potporama, koji će biti popraćen zajedničkom izjavom. Protokol o izmjeni također će biti popraćen zajedničkom izjavom.

Sporazum o uzajamnom priznavanju

¹¹ Uredba (EU) 2016/796 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o Agenciji Europske unije za željeznice i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 881/2004 (SL L 138, 26.5.2016., str. 1.).

¹² Uredba (EU) br. 165/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. veljače 2014. o tahografima u cestovnom prometu, stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EEZ) br. 3821/85 o tahografu u cestovnom prometu i izmjeni Uredbe (EZ) br. 561/2006 Europskog parlamenta i Vijeća o usklađivanju određenog socijalnog zakonodavstva koje se odnosi na cestovni promet (SL L 60, 28.2.2014., str. 1.) i Provedbena uredba Komisije (EU) 2016/68 od 21. siječnja 2016. o zajedničkim postupcima i specifikacijama potrebnima za međupovezanost elektroničkih evidencija kartica vozača (SL L 15, 22.1.2016., str. 51.), kako je izmijenjena Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2017/1503 od 25. kolovoza 2017. (SL L 221, 26.8.2017., str. 10.).

U skladu s ažuriranom verzijom Sporazuma o uzajamnom priznavanju Švicarska će biti dužna donijeti odredbe nacionalnog prava kojima se postiže rezultat koji će se ostvariti pravnim aktima Unije navedenima u prilogu sporazumu. Taj se pristup se odnosi i na dodatna područja ako se područje primjene sporazuma proširi u budućnosti.

Protokol o izmjeni uz Sporazum o uzajamnom priznavanju uvodi samo ograničene izmjene glavnog teksta i priloga tog sporazuma kako bi se bolje definirali svrha i područje primjene sporazuma, primjenjivi postupci i uloga nadležnih tijela stranaka i gospodarskih subjekata te suradnja među strankama.

U svim područjima obuhvaćenima Prilogom 1. Švicarska će biti dužna donijeti propise kako bi postigla isti rezultat kao i pravna stečevina Unije navedena u tom prilogu. Relevantne odredbe švicarskog prava više neće biti navedene u prilogu. Jedina iznimka od ovog pravila odnosi se na poglavlje 11. Priloga 1., u kojem će se i dalje navoditi odredbe švicarskog prava. To se temelji na dogovorenoj iznimci u pogledu Direktive 2007/45/EZ¹³.

U određenim područjima pristup Švicarske oblikovanju odluka bit će ograničen. U pravilu neće imati pristup relevantnim stručnim skupinama i odborima za komitologiju koji se bave lijekovima. Također nema pristup Europskoj agenciji za lijekove. U području medicinskih proizvoda uloga Švicarske u odborima i stručnim skupinama bit će ograničena na jednog promatrača.

U skladu s ažuriranim sporazumom Švicarska će imati pristup i financijski će doprinositi informacijskom sustavu EudraGMDP za zakonik Zajednice koji se odnosi na lijekove za humanu uporabu, kako je uspostavljen Direktivom 2004/27/EZ¹⁴.

Sporazum o električnoj energiji

Sporazum o električnoj energiji omogućit će dinamično usklađivanje Švicarske s postojećim i budućim pravnim aktima Unije u području električne energije.

Svrha je Sporazuma o električnoj energiji omogućiti Švicarskoj pristup unutarnjem tržištu električne energije Unije. Cilj mu je, primjerice, poticanje prekogranične trgovine električnom energijom; jamčenje cjelovitosti i transparentnosti tržišta električne energije, kao i jednako postupanje prema svim sudionicima na tržištu na tom tržištu; jamčenje stabilnosti elektroenergetskih mreža i sigurnosti opskrbe; te promicanje električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije. Sporazumom se utvrđuju pravila i pojmovi primjenjivi na unutarnje tržište električne energije, kao i uloge i odgovornosti sudionika kao što su operatori prijenosnog sustava i distribucijskog sustava. On predviđa i prijelazni aranžman za postojeće dugoročne rezerve kapaciteta za interkonekcijske vodove na švicarskoj granici, koje nisu u skladu s pravnom stečevinom.

Kad je riječ o zaštiti okoliša u sektoru električne energije, Švicarska je dužna donijeti ili zadržati odredbe švicarskog prava kojima se utvrđuju uvjeti kojima se jamči barem ista razina zaštite utvrđena u relevantnoj pravnoj stečevini. Te odredbe ne smiju predstavljati prepreku

¹³ Direktiva 2007/45/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. rujna 2007. o utvrđivanju pravila o nominalnim količinama za pretpakirane proizvode, stavljanju izvan snage direktiva Vijeća 75/106/EEZ i 80/232/EEZ i o izmjeni Direktive Vijeća 76/211/EEZ (SL L 247, 21.9.2007., str. 17.).

¹⁴ Direktiva 2004/27/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 31. ožujka 2004. o izmjeni Direktive 2001/83/EZ o zakoniku Zajednice koji se odnosi na lijekove za humanu uporabu (SL L 136, 30.4.2004., str. 34.).

slobodnom pristupu švicarskom tržištu robe i usluga iz Unije koje su u skladu s uvjetima utvrđenima u relevantnoj pravnoj stečevini. Predviđena je iznimka od obveze dinamičnog usklađivanja kojom se Švicarskoj omogućava poduzimanje potrebnih, razmjernih i nenarušavajućih mjera kako bi se zajamčila sigurnost opskrbe električnom energijom, i to uspostavom rezervi električne energije u mjeri u kojoj su one u skladu sa sporazumom.

U skladu sa sporazumom Švicarska će moći sudjelovati i morat će doprinostiti financiranju Agencije Europske unije za suradnju energetske regulatora (ACER), osnovane Uredbom (EU) 2019/942¹⁵. Sporazum uključuje standardni dodatak o pravima, povlasticama i imunitetima ACER-a i njegova osoblja. Švicarska će imati pristup i financijski će doprinostiti, u skladu sa standardnim financijskim modalitetima, i bazi podataka Unije uspostavljenoj Direktivom (EU) 2018/2001 o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora¹⁶.

Sporazum sadržava odredbe o državnim potporama i bit će popraćen zajedničkom izjavom.

Protokol o zajedničkom prostoru za sigurnost hrane

Protokol o zajedničkom prostoru za sigurnost hrane omogućit će dinamično usklađivanje i istodobnu primjenu u Švicarskoj cijele pravne stečevine Unije povezane s prehrambenim lancem.

Postojeći prilozi postojećem Sporazumu o trgovini poljoprivrednim proizvodima povezani sa sanitarnim i fitosanitarnim mjerama uklonit će se iz Sporazuma o trgovini poljoprivrednim proizvodima, a njihov predmet bit će obuhvaćen Protokolom o zajedničkom prostoru za sigurnost hrane. Na temelju tih priloga Sporazum o trgovini poljoprivrednim proizvodima u svojem sadašnjem obliku trenutačno se kvalificira kao sporazum u području povezanom s unutarnjim tržištem u kojem Švicarska sudjeluje.

Protokol o zajedničkom prostoru za sigurnost hrane, kojim se dopunjuje Sporazum o trgovini poljoprivrednim proizvodima, i dalje će biti povezan sa Sporazumom o trgovini poljoprivrednim proizvodima u smislu da će se, ako taj sporazum ili protokol istekne, i drugi instrument automatski prestati primjenjivati.

Protokolom se uspostavlja zajednički prostor za sigurnost hrane koji obuhvaća sve dimenzije prehranbenog lanca. Njegovi su ciljevi, primjerice, poboljšati sigurnost hrane i hrane za životinje, osigurati visoku razinu zdravlja ljudi, životinja i biljaka, boriti se protiv antimikrobne otpornosti te poboljšati zaštitu životinja i promicati visoke standarde dobrobiti životinja.

Osim dinamičnog usklađivanja u pogledu svih pravnih akata pravne stečevine Unije koji se odnose na cijeli prehranbeni lanac, Protokol o zajedničkom prostoru za sigurnost hrane uključuje obvezu Švicarske da privremeno primjenjuje sve nezakonodavne akte koji se temelje na primjenjivom sekundarnom zakonodavstvu od datuma početka primjene tih nezakonodavnih akata u Uniji do datuma odluke zajedničkog odbora o uključivanju tog akta kako bi se zajamčila njihova istodobna primjena u cijelom zajedničkom prostoru za sigurnost hrane.

¹⁵ Uredba (EU) 2019/942 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o osnivanju Agencije Europske unije za suradnju energetske regulatora (SL L 158, 14.6.2019., str. 22.).

¹⁶ Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL L 328, 21.12.2018., str. 82.).

Iznimke od obveze dinamičnog usklađivanja omogućit će Švicarskoj da pod određenim uvjetima zadrži odredbe nacionalnog prava o genetski modificiranim organizmima i dobrobiti životinja. Osim toga, Švicarska će moći zadržati i svoje mjere za uvoz goveđeg mesa od goveda koja su potencijalno tretirana hormonskim pospješivačima rasta, pod uvjetom da se takvo goveđe meso ne premješta u Uniju.

Bit će moguće poduzeti kompenzacijske mjere u slučaju da stranka ne poštuje odluku arbitražnog suda ili u okviru Protokola o zajedničkom prostoru za sigurnost hrane ili u okviru bilo kojeg drugog sporazuma u području povezanom s unutarnjim tržištem u kojem Švicarska sudjeluje ili u okviru Sporazuma o trgovini poljoprivrednim proizvodima.

Kako bi se Švicarskoj omogućilo da pripremi promjenu s trenutačnog sustava koji se temelji na jednakovrijednosti na sustav koji se temelji na načelu prema kojem se sama pravna stečevina Unije istodobno primjenjuje na njezinu državnom području, Protokol o zajedničkom prostoru za sigurnost hrane predviđa da će postojeći prilozi Sporazuma o trgovini poljoprivrednim proizvodima koji se odnose na sanitarne i fitosanitarne mjere i dalje proizvoditi pravne učinke tijekom prijelaznog razdoblja od najviše 24 mjeseca. Nakon isteka tog razdoblja u potpunosti će se primjenjivati sve odredbe protokola o zajedničkom prostoru za sigurnost hrane.

Protokol predviđa pristup Švicarske Europskoj agenciji za sigurnost hrane (EFSA), osnovanoj Uredbom (EZ) br. 178/2002¹⁷, i uključuje standardni dodatak o njezinim pravima, povlasticama i imunitetima te pravima, povlasticama i imunitetima njezina osoblja. Protokol predviđa i financijski doprinos Švicarske u skladu s prethodno navedenim standardnim financijskim modalitetima za financiranje EFSA-e, kao i sljedećih informacijskih sustava:

- portal EUROPHYT, uspostavljen Direktivom Komisije 94/3/EZ¹⁸,
- sustav brzog uzbunjivanja za hranu i hranu za životinje (RASFF), uspostavljen Uredbom (EZ) br. 178/2002¹⁹,
- platforma za sanitarno i fitosanitarno certificiranje (TRACES), uspostavljena Uredbom (EU) 2017/625²⁰, i

¹⁷ Uredba (EZ) br. 178/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. siječnja 2002. o utvrđivanju općih načela i uvjeta zakona o hrani, osnivanju Europske agencije za sigurnost hrane te utvrđivanju postupaka u područjima sigurnosti hrane (SL L 31, 1.2.2002., str. 1.).

¹⁸ Direktiva Komisije 94/3/EZ od 21. siječnja 1994. o utvrđivanju postupka obavješćivanja o zadržavanju pošiljke ili štetnih organizama iz trećih zemalja i predavljanju prijeteće fitosanitarne opasnosti (SL L 32, 5.2.1994., str. 37.).

¹⁹ Uredba (EZ) br. 178/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. siječnja 2002. o utvrđivanju općih načela i uvjeta zakona o hrani, osnivanju Europske agencije za sigurnost hrane te utvrđivanju postupaka u područjima sigurnosti hrane (SL L 31, 1.2.2002., str. 1.).

²⁰ Uredba (EU) 2017/625 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2017. o službenim kontrolama i drugim službenim aktivnostima kojima se osigurava primjena propisa o hrani i hrani za životinje, pravila o zdravlju i dobrobiti životinja, zdravlju bilja i sredstvima za zaštitu bilja, o izmjeni uredaba (EZ) br. 999/2001, (EZ) br. 396/2005, (EZ) br. 1069/2009, (EZ) br. 1107/2009, (EU) br. 1151/2012, (EU) br. 652/2014, (EU) 2016/429 i (EU) 2016/2031 Europskog parlamenta i Vijeća, uredaba Vijeća (EZ) br. 1/2005 i (EZ) br. 1099/2009 i direktiva Vijeća 98/58/EZ, 1999/74/EZ, 2007/43/EZ, 2008/119/EZ i 2008/120/EZ te o stavljanju izvan snage uredaba (EZ) br. 854/2004 i (EZ) br. 882/2004 Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Vijeća 89/608/EEZ, 89/662/EEZ, 90/425/EEZ, 91/496/EEZ, 96/23/EZ, 96/93/EZ i 97/78/EZ te Odluke Vijeća 92/438/EEZ (Uredba o službenim kontrolama) (SL L 95, 7.4.2017., str. 1.).

- informacijski sustav za bolesti životinja (ADIS), uspostavljen Uredbom (EU) 2020/2002²¹.

Sporazum o trgovini poljoprivrednim proizvodima

Nakon što izmjene Sporazuma o trgovini poljoprivrednim proizvodima uvedene posebnim protokolom o izmjeni stupe na snagu, Sporazum o trgovini poljoprivrednim proizvodima više se neće smatrati sporazumom u području povezanom s unutarnjim tržištem u kojem Švicarska sudjeluje.

Nakon brisanja priloga Sporazumu o trgovini poljoprivrednim proizvodima koji se odnose na sanitarne i fitosanitarne mjere područje primjene izmijenjenog sporazuma, uključujući njegove preostale priloge, bit će ograničeno na trgovinske aspekte. Stoga pojmovi ujednačenog tumačenja i primjene pravne stečevine Unije, uključivanja Suda Europske unije, dinamičnog usklađivanja i pravila o državnim potporama nisu relevantni. Institucionalni okvir predviđen tim sporazumom stoga se razlikuje od okvira iz Protokola o zajedničkom prostoru za sigurnost hrane.

Protokolom o izmjeni ažurirat će se mehanizam za rješavanje sporova u skladu s uspostavljenom praksom u trgovinskim sporazumima Unije i Švicarske. Primjenjivi postupak rješavanja sporova temeljit će se na postupku uključenom u sporazume u područjima unutarnjeg tržišta u kojima Švicarska sudjeluje. Sporazum s njima dijeli i skup zajedničkih odredaba o arbitražnom sudu. Nije predviđeno uključivanje Suda Europske unije u rješavanje sporova. Kompenzacijske mjere u slučaju da stranka ne poštuje odluku arbitražnog suda mogu se poduzeti u okviru Sporazuma o trgovini poljoprivrednim proizvodima ili okviru Protokola o zajedničkom prostoru za sigurnost hrane, ali ne u okviru drugih sporazuma u područjima povezanim s unutarnjim tržištem u kojima Švicarska sudjeluje.

Sporazumi o suradnji u području zdravlja, kohezije i svemira

Sporazum o zdravlju

Cilj je Sporazuma o zdravlju ojačati suradnju EU-a i Švicarske u pogledu ozbiljnih prekograničnih prijetnji zdravlju uključivanjem Švicarske u relevantne mehanizme i tijela.

On ne predstavlja sporazum u području povezanom s unutarnjim tržištem u kojem Švicarska sudjeluje. Međutim, u njemu se *po analogiji* primjenjuju navedene istovjetne institucionalne odredbe i uključuje obveza dinamičnog usklađivanja s relevantnom pravnom stečevinom Unije.

Sporazum dijeli niz zajedničkih odredaba o arbitražnom sudu sa sporazumima u područjima povezanim s unutarnjim tržištem u kojima Švicarska sudjeluje, pa tako i odredbu o uključivanju Suda Europske unije. U slučaju sporova kompenzacijske mjere za ispravljanje moguće neravnoteže mogu se poduzeti ili u okviru Sporazuma o zdravlju ili u okviru zdravstvene komponente (EU za zdravlje) sporazuma o programima Unije.

²¹ Provedbena uredba Komisije (EU) 2020/2002 od 7. prosinca 2020. o utvrđivanju pravila za primjenu Uredbe (EU) 2016/429 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu obavješćivanja i izvješćivanja u Uniji o bolestima s popisa, u pogledu formata i postupaka za podnošenje programa nadziranja u Uniji i programa iskorjenjivanja i izvješćivanje o njima i zahtjeva za priznavanje statusa „slobodno od bolesti” te u pogledu računalnog informacijskog sustava (SL L 412, 8.12.2020., str. 1.).

Sporazum predviđa pristup i financijski doprinos Švicarske Europskom centru za sprečavanje i kontrolu bolesti (ECDC), osnovanom Uredbom (EZ) br. 851/2004, u skladu sa standardnim financijskim modalitetima²². Uključuje standardni dodatak o pravima, imunitetima i povlasticama ECDC-a i njegova osoblja.

Kad je riječ o sustavu ranog upozorenja i odgovora (EWRS), uspostavljenom Uredbom (EU) 2022/2371²³, financijski doprinos Švicarske na temelju trenutačnog višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) bit će dio njezina doprinosa financiranju ECDC-a, s jedne strane, i programa „EU za zdravlje”, s druge strane. Ako bi se u okviru sljedećeg VFO-a EWRS financirao iz različitih izvora, navedeni modaliteti primjenjivat će se na doprinos Švicarske EWRS-u.

Sporazum o koheziji

Sporazum o koheziji nije sporazum u području povezanom s unutarnjim tržištem u kojem Švicarska sudjeluje.

Njime se uspostavlja osnova za redoviti financijski doprinos Švicarske smanjenju gospodarskih i socijalnih razlika u Uniji kao dopuna mjerama Unije i država članica u području kohezije.

Sporazumom se utvrđuju parametri i pravila za određivanje financijskog doprinosa Švicarske. Razdoblja doprinosa definirat će se u skladu s primjenjivim višegodišnjim financijskim okvirom Unije. Predviđeno je da prvo razdoblje doprinosa traje od 1. siječnja 2030. do 31. prosinca 2036. Dopunit će se jednokratnom dodatnom financijskom obvezom za razdoblje od kraja 2024. do kraja 2029.

Na početku svakog razdoblja doprinosa stranke će morati sklopiti memorandum o razumijevanju u kojem se opisuju tematska područja u kojima se u tom razdoblju švicarski financijski doprinos može koristiti, npr.: uključiv ljudski i društveni razvoj, održiv i uključiv gospodarski razvoj, zelena tranzicija, demokracija i sudjelovanje ili migracije.

U memorandumu o razumijevanju trebalo bi navesti i iznos financijskog doprinosa, određen na temelju pravila utvrđenih u sporazumu. Financijski doprinos Švicarske neće se prenositi u proračun Unije.

Memorandum o razumijevanju bit će temelj za sporazume o provedbi između Švicarske i država članica korisnica specifične za pojedinačne zemlje. Tim će se sporazumima utvrditi dodjela sredstava specifična za državu članicu, kao i njihova raspodjela među tematskim područjima, mjere potpore, strukture za upravljanje i kontrolu te primjenjivi uvjeti i nadležna tijela u dotičnoj državi članici.

Mehanizam za rješavanje sporova u okviru sporazuma ima zajedničke značajke, ali i razlike u odnosu na mehanizam uključen u sporazume u područjima povezanim s unutarnjim tržištem u kojima Švicarska sudjeluje. S njima posebno dijeli skup zajedničkih odredaba o arbitražnom sudu. Međutim, on ne predviđa uključivanje Suda Europske unije. U slučaju sporova,

²² Uredba (EZ) br. 851/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o osnivanju Europskog centra za sprečavanje i kontrolu bolesti (SL L 142, 30.4.2004.).

²³ Uredba (EU) 2022/2371 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. studenog 2022. o ozbiljnim prekograničnim prijetnjama zdravlju i o stavljanju izvan snage Odluke br. 1082/2013/EU (SL L 314, 6.12.2022., str. 26.).

kompenzacijske mjere za ispravljanje moguće neravnoteže mogu se poduzeti ili u okviru Sporazuma o koheziji ili u okviru bilo kojeg od sporazuma navedenih u Sporazumu o koheziji.

Sporazum o Agenciji za svemirski program

Sporazum o Agenciji za svemirski program nije sporazum u području povezanom s unutarnjim tržištem u kojem Švicarska sudjeluje. U njemu se navode uvjeti pod kojima Švicarska ima pravo sudjelovati u radu Agencije Europske unije za svemirski program (EUSPA), osnovane Uredbom (EU) 2021/696²⁴. Temelji se na sporazumu između EU-a i Švicarske iz 2014. o europskim programima satelitske navigacije²⁵. Sporazum o Agenciji za svemirski program predviđa da će ga stranke privremeno primjenjivati nakon njegova potpisivanja.

Sporazumom se utvrđuje švicarski financijski doprinos EUSPA-i primjenom istog ključa za uplatu doprinosa za izračun naknada za rad i sudjelovanje koji je utvrđen u sporazumima u područjima povezanim s unutarnjim tržištem u kojima Švicarska sudjeluje od 2028. Ovisno o datumu od kojeg će se sporazum privremeno primjenjivati, postotak operativne naknade na temelju kojeg će se izračunavati naknade za sudjelovanje iznositi će 2 % za 2026. i 3 % za 2027. Od 2028. taj postotak bit će jednak postotku koji se koristi u drugim sporazumima kojima se predviđa sudjelovanje Švicarske u agencijama, odnosno 4 %.

Sporazum Švicarskoj omogućava i sudjelovanje u aktivnostima povezanim s drugim komponentama svemirskog programa, pored Galilea i Europskog geostacionarnog navigacijskog sustava (EGNOS), kako je utvrđeno u sporazumu iz 2014., ako je tako propisano protokolom uz Sporazum o programima Unije.

Sporazum uključuje standardni dodatak o pravima, imunitetima i povlasticama EUSPA-e te pravima, imunitetima i povlasticama njezina osoblja.

Protokol o parlamentarnoj suradnji

Protokolom o parlamentarnoj suradnji osniva se Zajednički parlamentarni odbor kao forum za dijalog i raspravu između zastupnika u Europskom parlamentu i Saveznoj skupštini Švicarske. Njegov je cilj unaprijediti zajedničko shvaćanje i tumačenje šireg odnosa EU-a i Švicarske, uključujući njegov mogući daljnji razvoj. Zajednički parlamentarni odbor mora se redovito obavješćivati o odlukama i preporukama zajedničkih odbora osnovanih na temelju bilo kojeg sporazuma koji čini dio širokog paketa. Može zatražiti sve relevantne informacije o provedbi bilo kojeg sporazuma u okviru širokog paketa i može strankama davati preporuke.

Zajednička izjava o uspostavi dijaloga na visokoj razini između Unije i Švicarske

Dijalog na visokoj razini koji će se uspostaviti ima sljedeće ciljeve:

²⁴ Uredba (EU) 2021/696 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi Svemirskog programa Unije i osnivanju Agencije Europske unije za svemirski program te o stavljanju izvan snage uredaba (EU) br. 912/2010, (EU) br. 1285/2013 i (EU) br. 377/2014 i Odluke br. 541/2014/EU (SL L 170, 12.5.2021., str. 69.).

²⁵ Sporazum o suradnji između Europske unije i njezinih država članica, s jedne strane, i Švicarske Konfederacije, s druge strane o europskim programima satelitske navigacije (SL L 15, 20.1.2014., str. 3.).

- promicati zajedničko shvaćanje i suradnju u vezi s dogovorenim širokim bilateralnim paketom i mogući daljnji razvoj njihovih bilateralnih odnosa,
- raspraviti pitanja od zajedničkog interesa, posebno o sudjelovanju Švicarske na unutarnjem tržištu i mogućnostima za jačanje njihova partnerstva, i
- ocijeniti provedbu širokog bilateralnog paketa, rad zajedničkih odbora i mogući daljnji razvoj njihovih bilateralnih odnosa.

Potpisivanje i tekstovi sporazuma

Tekstovi sporazuma i protokola podnose se Vijeću zajedno s ovim prijedlogom. Tekstovi zajedničkih izjava uz različite sporazume ili protokole podnose se zajedno s ovim prijedlogom, sa zajedničkom izjavom o uspostavi dijaloga na visokoj razini između Unije i Švicarske i dvjema jednostranim izjavama Švicarske u vezi sa Sporazumom o slobodnom kretanju osoba i Sporazumom o zdravlju.

U skladu s Ugovorima Komisija osigurava potpisivanje sporazumâ i protokolâ, podložno njihovu kasnijem sklapanju. Osim toga, tekst zajedničke izjave o dijalogu na visokoj razini trebala bi potpisati Europska komisija u ime Unije.

Tablica 1. Pregled institucionalnih i drugih odredaba koje su zajedničke sporazumima u područjima povezanim s unutarnjim tržištem u kojima Švicarska sudjeluje i Sporazumu o zdravlju

Odredbe sporazuma	Istovjetne odredbe
Opće odredbe	– institucionalni ciljevi i/ili svrha sporazuma – priroda sporazuma i odnos protokola i sporazuma (u slučaju postojećeg sporazuma)
Prilagodba sporazuma pravnim aktima Unije	– obveza Zajedničkog odbora da u sporazum integrira nove akte koje obuhvaća područje primjene sporazuma – sudjelovanje u izradi nacrtu pravnog akta („oblikovanje odluka”) i uključivanje pravnih akata u sporazum – ispunjavanje ustavnih obveza Švicarske
Tumačenje i primjena sporazuma	– ujednačeno tumačenje, djelotvorna i usklađena primjena te načela isključivosti – postupak u slučaju poteškoća s tumačenjem ili primjenom, kompenzacijske mjere i suradnja među jurisdikcijama
Ostale odredbe	– Zajednički odbor – financijski doprinos Švicarske financiranju agencija i informacijskih sustava kojima ima pristup – postupanje s informacijama – spominjanja u pravnim aktima Unije: državnih područja i državljana država članica, stupanja na snagu i provedbe pravnih akata, adresata, prava i obveza država članica
Završne odredbe	– stupanje na snagu i provedba – izmjene i prestanak
Prilog o provedbi financijskog doprinosa Švicarske	– popis aktivnosti, tijela i informacijskih sustava – načini plaćanja – prijelazni aranžmani (prema potrebi)
Prilog/dodatak o arbitražnom sudu	– pisarnica i tajničke usluge arbitražnog suda – pokretanje postupka rješavanja sporova – sastav arbitražnog suda – arbitražni postupci – odluke arbitražnog suda
Dodatak o povlasticama i	– nepovredivost prostorija, zgrada i arhiva Agencije

imunitetima agencija	– oslobođenje od plaćanja poreza na imovinu, prihode te robu i usluge za službenu upotrebu – diplomatski status korespondencije i komunikacije – povlastice, imuniteti, oporezivanje i socijalno osiguranje dužnosnika obuhvaćenih Pravilnikom o osoblju
----------------------	--

Tablica 2. Odredbe o državnim potporama koje su zajedničke Sporazumu o električnoj energiji i protokolima o državnim potporama uz sporazume o zračnom i kopnenom prometu

Dio/poglavlje protokola ili priloga o državnim potporama	Istovjetne odredbe
Glavni tekst	– Ciljevi povezani s državnim potporama – odnos protokola s postojećim sporazumom (u slučaju postojećeg sporazuma) – državne potpore nespojive i kompatibilne sa sporazumom i postojeće potpore – nadzor, transparentnost, modaliteti suradnje i savjetovanja – Uključivanje pravnih akata – ratifikacija i stupanje na snagu, izmjene i prestanak
Prilog o izuzećima i pojašnjenjima	– mjere spojive s pravilnim funkcioniranjem unutarnjeg tržišta
Prilog o općim i sektorskim aktima koji se primjenjuju u Uniji	– opći akti koji se primjenjuju na sve sektore, dopunjeni sektorskim pravilima specifičnima za područje obuhvaćeno predmetnim sporazumom

Prijedlog

ODLUKE VIJEĆA**o potpisivanju, u ime Europske unije, širokog paketa sporazuma radi učvršćivanja, produbljivanja i proširenja bilateralnih odnosa sa Švicarskom Konfederacijom i o privremenoj primjeni Sporazuma o uvjetima sudjelovanja Švicarske Konfederacije u Agenciji Europske unije za svemirski program**

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 217. u vezi s člankom 218. stavkom 5. i člankom 218. stavkom 8. drugim podstavkom,

uzimajući u obzir prijedlog Komisije,

budući da:

- (1) Vijeće je 12. ožujka 2024. ovlastilo Komisiju da otvori pregovore sa Švicarskom Konfederacijom (dalje u tekstu „Švicarska”) o širokom paketu mjera koje se odnose na bilateralne odnose s tom zemljom, a koji obuhvaća institucionalne odredbe i odredbe o državnim potporama i, ovisno o slučaju, posebne prilagodbe sporazumâ između Europske unije i Švicarske u područjima povezanim s unutarnjim tržištem¹, sporazum o sudjelovanju Švicarske u programima Unije i sporazum koji čini osnovu za trajni doprinos Švicarske smanjenju gospodarskih i socijalnih razlika među regijama². Vijeće je ovlastilo Komisiju i da otvori pregovore sa Švicarskom o novim sporazumima o električnoj energiji, zdravlju, sigurnosti hrane, sudjelovanju Švicarske u agencijama Europske unije za svemirski program Unije i za željeznice te o izmjeni Sporazuma između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o zračnom prijevozu kako bi se omogućila kabotaža.
- (2) Komisija je u ime Unije u pregovorima dogovorila širok paket sporazuma koji uključuje protokole o institucionalnim odredbama, odredbama o državnim potporama i odredbama o izmjeni postojećih sporazuma između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije u područjima povezanim s unutarnjim tržištem u kojima Švicarska sudjeluje, protokol uz postojeći Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o trgovini poljoprivrednim proizvodima o uspostavi zajedničkog

¹ Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o željezničkom i cestovnom prijevozu robe i putnika, Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o zračnom prometu, Sporazum između Europske zajednice, s jedne strane, i Švicarske Konfederacije, s druge strane, o slobodnom kretanju osoba, Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o uzajamnom priznavanju u vezi s ocjenom sukladnosti, Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o trgovini poljoprivrednim proizvodima, svi potpisani 21. lipnja 1999. (SL L 114, 30.4.2002., str. 1.).

² Odluka Vijeća (EU, Euratom) 2024/995 od 12. ožujka 2024. o odobravanju otvaranja pregovora sa Švicarskom Konfederacijom o institucionalnim odredbama u sporazumima između Europske unije i Švicarske Konfederacije koji se odnose na unutarnje tržište, o sporazumu o sudjelovanju Švicarske Konfederacije u programima Unije te o sporazumu koji čini osnovu za trajni doprinos Švicarske Konfederacije koheziji Unije (SL L, 2024/995, 26.3.2024.).

prostora za sigurnost hrane, sporazum između Europske unije i Švicarske Konfederacije o električnoj energiji, sporazum između Europske unije i Švicarske Konfederacije o zdravlju, sporazum između Europske unije i Švicarske Konfederacije o redovitom financijskom doprinosu Švicarske smanjenju gospodarskih i socijalnih razlika u Europskoj uniji, sporazum između Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju, s jedne strane, i Švicarske Konfederacije, s druge strane, o sudjelovanju Švicarske Konfederacije u programima Unije, sporazum između Europske unije i Švicarske Konfederacije o uvjetima sudjelovanja Švicarske Konfederacije u Agenciji Europske unije za svemirski program, kao i protokol između Europske unije i Švicarske Konfederacije o parlamentarnoj suradnji.

- (3) U institucionalnim protokolima utvrđuje se obveza Zajedničkog odbora da integrira sve akte iz prava Unije koji su obuhvaćeni sporazumima, kao i odredbe kojima se jamči da je Švicarska obvezana predmetnim pravilima. Ti protokoli osiguravaju ujednačeno tumačenje i primjenu svih sporazuma u područjima povezanim s unutarnjim tržištem u kojima Švicarska sudjeluje i, ako primjena tih sporazuma uključuje pojmove iz prava Unije, njihovo tumačenje i primjenu u skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije. U institucionalnim protokolima utvrđuje se i djelotvoran mehanizam za rješavanje sporova na temelju arbitraže, uključujući upućivanje Sudu Europske unije svih pitanja koja se odnose na pravo Unije, a proizlaze iz dotičnog predmeta. U slučaju nepridržavanja odluke arbitražnog suda, razmjerne kompenzacijske mjere mogu se donijeti na temelju predmetnog sporazuma ili bilo kojeg sporazuma u područjima povezanim s unutarnjim tržištem u kojima Švicarska sudjeluje.
- (4) Protokolima o izmjeni postojećih sporazuma uvode se nužne bitne izmjene u skladu s novim institucionalnim okvirom. Osim toga, u Protokolu o izmjeni uz Sporazum o zračnom prometu predviđena je uzajamna razmjena prava na kabotažu.
- (5) Protokolima o državnim potporama uz postojeće sporazume o zračnom i kopnenom prijevozu jamče se ravnopravni uvjeti za sudjelovanje Švicarske na unutarnjem tržištu u područjima obuhvaćenima tim sporazumima. Švicarska će primjenjivati materijalna i postupovna pravila, uključujući nadzorne i provedbene mehanizme, istovjetna onima koja se primjenjuju u Uniji.
- (6) Protokol o izmjeni uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o trgovini poljoprivrednim proizvodima predviđa ažuriranje mehanizma za rješavanje sporova u okviru Sporazuma u skladu s ustaljenom praksom u trgovinskim sporazumima Unije.
- (7) Zasebnim protokolom uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o trgovini poljoprivrednim proizvodima uspostavlja se zajednički prostor za sigurnost hrane, koji obuhvaća sve dimenzije prehrambenog lanca. Taj protokol uključuje institucionalne odredbe koje su zajedničke svim sporazumima u područjima povezanim s unutarnjim tržištem u kojima Švicarska sudjeluje.
- (8) U novom Sporazumu između Europske unije i Švicarske Konfederacije o električnoj energiji utvrđuju se pravila i uvjeti pod kojima Švicarska može sudjelovati na unutarnjem tržištu električne energije. Taj sporazum uključuje institucionalne odredbe koje su zajedničke svim sporazumima u područjima povezanim s unutarnjim tržištem u kojima Švicarska sudjeluje, kao i pravila o državnim potporama koja su gotovo identična onima koja se primjenjuju u području zračnog i kopnenog prijevoza.

- (9) Novim Sporazumom između Europske unije i Švicarske Konfederacije o zdravlju nastoji se ojačati suradnja između Unije i Švicarske u vezi s ozbiljnim prekograničnim prijetnjama zdravlju te se u njemu po analogiji primjenjuju institucionalne odredbe koje su zajedničke sporazumima u područjima povezanim s unutarnjim tržištem u kojima Švicarska sudjeluje. Taj je sporazum povezan sa sudjelovanjem Švicarske u Programu djelovanja Unije u području zdravlja (program „EU za zdravlje”).
- (10) Novim Sporazumom između Europske unije i Švicarske Konfederacije o redovitom financijskom doprinosu Švicarske smanjenju gospodarskih i socijalnih razlika u Europskoj uniji uspostavlja se pravna osnova i utvrđuju parametri za redoviti financijski doprinos Švicarske, u okviru širokog paketa, smanjenju gospodarskih i socijalnih razlika u Uniji. Taj sporazum uključuje mehanizam za rješavanje sporova; u slučaju nepridržavanja arbitražne odluke proporcionalne kompenzacijske mjere mogu se donijeti u bilo kojem sporazumu na koji se paket odnosi.
- (11) U novom Sporazumu između Europske unije i Švicarske Konfederacije o uvjetima sudjelovanja Švicarske Konfederacije u Agenciji Europske unije za svemirski program utvrđuju se uvjeti pod kojima Švicarska može sudjelovati u radu te agencije.
- (12) Identične odredbe u raznim institucionalnim protokolima i novim sporazumima osiguravaju financijski doprinos Švicarske troškovima informacijskih sustava i agencija u kojima sudjeluje.
- (13) Protokolom između Europske unije i Švicarske Konfederacije o parlamentarnoj suradnji uspostavlja se Zajednički parlamentarni odbor kao forum za dijalog i raspravu između zastupnika u Europskom parlamentu i zastupnika u Saveznoj skupštini Švicarske s ciljem promicanja zajedničkog shvaćanja i tumačenja šireg odnosa između EU-a i Švicarske, uključujući njegov mogući daljnji razvoj.
- (14) Sporazumi i protokoli koji su predmet ove Odluke čine koherentnu cjelinu i u njima se utvrđuje struktura pojačanog i sveobuhvatnog partnerstva u raznim područjima obuhvaćenima Ugovorima na temelju odgovarajuće ravnoteže prava i obveza. Odluka o potpisivanju tih sporazuma i protokola trebala bi se stoga temeljiti na materijalnoj pravnoj osnovi predviđenoj Ugovorom o funkcioniranju Europske unije za pridruživanje koje uključuje uzajamna prava i obveze, zajedničko djelovanje i posebne postupke.
- (15) Radi proširivanja suradnje u Sporazumu o uvjetima sudjelovanja Švicarske Konfederacije u Agenciji Europske unije za svemirski program propisano je da ga stranke privremeno primjenjuju, u skladu sa svojim unutarnjim postupcima i propisima, od 1. siječnja 2026. ako se taj sporazum potpiše prije 1. srpnja 2026., ili od 1. siječnja godine nakon potpisivanja ako se sporazum potpiše nakon 30. lipnja 2026. Sporazum bi se stoga trebao privremeno primjenjivati do stupanja na snagu.
- (16) Potpisivanje Sporazuma između Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju, s jedne strane, i Švicarske Konfederacije, s druge strane, o sudjelovanju Švicarske Konfederacije u programima Unije predmet je zasebnih postupaka.
- (17) Trebalo bi odobriti potpisivanje Zajedničke izjave Europske unije i Švicarske Konfederacije o uspostavi dijaloga na visokoj razini o širokom bilateralnom paketu i mogućem daljnjem razvoju bilateralnih odnosa između Europske unije i Švicarske u ime Europske unije.
- (18) Sporazumi i protokoli koji su predmet ove Odluke trebali bi se potpisati u ime Unije i trebalo bi odobriti zajedničke izjave uz te sporazume i protokole,

DONIJELO JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

Odobrava se potpisivanje, u ime Unije, sljedećih sporazuma i protokola, podložno njihovu sklapanju³:

- (a) Protokol o izmjeni uz Sporazum između Europske zajednice i njezinih država članica, s jedne strane, i Švicarske Konfederacije, s druge strane, o slobodnom kretanju osoba;
- (b) Institucionalni protokol uz Sporazum između Europske zajednice i njezinih država članica, s jedne strane, i Švicarske Konfederacije, s druge strane, o slobodnom kretanju osoba;
- (c) Protokol o izmjeni uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o zračnom prometu;
- (d) Institucionalni protokol uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o zračnom prometu;
- (e) Protokol o državnim potporama uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o zračnom prometu;
- (f) Protokol o izmjeni uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o željezničkom i cestovnom prijevozu robe i putnika;
- (g) Institucionalni protokol uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o željezničkom i cestovnom prijevozu robe i putnika;
- (h) Protokol o državnim potporama uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o željezničkom i cestovnom prijevozu robe i putnika;
- (i) Protokol o izmjeni uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o uzajamnom priznavanju u vezi s ocjenom sukladnosti;
- (j) Institucionalni protokol uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o uzajamnom priznavanju u vezi s ocjenom sukladnosti;
- (k) Protokol o izmjeni uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o trgovini poljoprivrednim proizvodima;
- (l) Protokol uz Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o trgovini poljoprivrednim proizvodima o uspostavi zajedničkog prostora za sigurnost hrane;
- (m) Sporazum između Europske unije i Švicarske Konfederacije o električnoj energiji;
- (n) Sporazum između Europske unije i Švicarske Konfederacije o zdravlju;
- (o) Sporazum između Europske unije i Švicarske Konfederacije o redovitom financijskom doprinosu Švicarske smanjenju gospodarskih i socijalnih razlika u Europskoj uniji;
- (p) Sporazum između Europske unije i Švicarske Konfederacije o uvjetima sudjelovanja Švicarske Konfederacije u Agenciji Europske unije za svemirski program;

³ Tekstovi sporazuma i protokola objavljuju se zajedno s odlukom o njihovu sklapanju.

- (q) Protokol između Europske unije i Švicarske Konfederacije o parlamentarnoj suradnji.

Članak 2.

1. Odobrava se potpisivanje Zajedničke izjave Europske unije i Švicarske Konfederacije o uspostavi dijaloga na visokoj razini o širokom bilateralnom paketu i mogućem daljnjem razvoju bilateralnih odnosa između Europske unije i Švicarske⁴.
2. Odobravaju se sljedeće zajedničke izjave uz sporazume i protokole iz članka 1. ove Odluke:
 - (a) sljedeće zajedničke izjave uz protokol o izmjeni iz članka 1. točke (a) ove Odluke:⁵
 - Zajednička izjava o građanstvu Unije,
 - Zajednička izjava o sprečavanju i suzbijanju zlouporabe prava dodijeljenih Direktivom 2004/38/EZ,
 - Zajednička izjava o odbijanju socijalne pomoći i prekidu boravka prije stjecanja prava na stalni boravak,
 - Zajednička izjava o obavješćivanju o zapošljavanju,
 - Zajednička izjava o Konvenciji o priznavanju kvalifikacija,
 - Zajednička izjava o slobodnim radnim mjestima,
 - Zajednička izjava o zajedničkim ciljevima u pogledu slobode pružanja usluga do 90 radnih dana i osiguravanja prava upućenih radnika,
 - Zajednička izjava o djelotvornim sustavima kontrole, uključujući švicarski sustav dvostrukog izvršavanja,
 - Zajednička izjava o načelu jednake plaće za jednaki rad na istom radnom mjestu i o razmjernoj i odgovarajućoj razini zaštite upućenih radnika,
 - Zajednička izjava o sudjelovanju Švicarske u aktivnostima Europskog nadzornog tijela za rad,
 - Zajednička izjava o deklaratornom sustavu registracije pograničnih radnika,
 - Zajednička izjava o uključivanju dvaju pravnih akata EU-a u Prilog I. Sporazumu;
 - (b) zajednička izjava uz protokol o državnim potporama iz članka 1. točke (e) ove Odluke⁶;
 - (c) zajednička izjava uz protokol o izmjeni iz članka 1. točke (f) ove Odluke⁷;
 - (d) zajednička izjava uz protokol o državnim potporama iz članka 1. točke (h) ove Odluke⁸;

⁴ Izjava je objavljena u SL L, [XXX].

⁵ Izjave su objavljene u SL L, [XXX].

⁶ Izjava je objavljena u SL L, [XXX].

⁷ Izjava je objavljena u SL L, [XXX].

⁸ Izjava je objavljena u SL L, [XXX].

- (e) zajednička izjava uz sporazum iz članka 1. točke (m) ove Odluke⁹.
3. Vijeće prima na znanje sljedeće izjave Švicarske:
- (a) Izjavu Švicarske o mjerama koje će poduzeti u pogledu samozaposlenih osoba u kontekstu postupka obavješćivanja o kratkoročnim boravcima povezanim s poslom, koja je priložena protokolu o izmjeni iz članka 1. točke (a) ove Odluke¹⁰;
- (b) Izjavu Švicarske Konfederacije o uključivanju institucionalnih elemenata po analogiji u Sporazum o zdravlju, koja je priložena sporazumu iz članka 1. točke (n) ove Odluke¹¹.

Članak 3.

Podložno reciprocitetu, sporazum iz članka 1. točke (p) ove Odluke privremeno se primjenjuje u skladu s člankom 15. stavkom 3. tog sporazuma¹².

Članak 4.

Ova Odluka stupa na snagu na dan donošenja.

Sastavljeno u Bruxellesu,

*Za Vijeće
Predsjednik*

⁹ Izjava je objavljena u SL L, [XXX].

¹⁰ Izjava je objavljena u SL L, [XXX].

¹¹ Izjava je objavljena u SL L, [XXX].

¹² Datum početka privremene primjene objavljuje se u Službenom listu.

**IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKIM I DIGITALNIM ASPEKTIMA ZAKONODAVNOG
PRIJEDLOGA**

**„PRIHODI” – ZA PRIJEDLOGE KOJI UTJEČU NA PRIHODOVNU STRANU
PRORAČUNA**

DIO I.:

AGENCIJA EUROPSKE UNIJE ZA SVEMIRSKI PROGRAM

1. NASLOV PRIJEDLOGA:

Prijedlog odluke Vijeća o potpisivanju širokog paketa sporazuma radi učvršćivanja, produbljivanja i proširenja bilateralnih odnosa sa Švicarskom Konfederacijom.

2. PRORAČUNSKJE LINIJE:

U dijelu I. detaljno se opisuje financijski učinak Sporazuma između Europske unije i Švicarske Konfederacije o uvjetima sudjelovanja Švicarske Konfederacije u Agenciji Europske unije za svemirski program (dalje u tekstu „Sporazum o Agenciji za svemirski program”). U dijelu II. opisuje se financijski učinak drugih sporazuma iz širokog paketa u kojima se predviđa financijski doprinos Švicarske raznim agencijama i informacijskim sustavima.

Linija prihoda (poglavlje/članak/stavka):

- Članak 04 10 01 – Agencija Europske unije za svemirski program (EUSPA) – vanjski namjenski prihodi

Prihodi će se namijeniti sljedećoj liniji rashoda (poglavlje/članak/stavka):

- Članak 04 10 01 – Agencija Europske unije za svemirski program (EUSPA) – izglasani proračun.

3. FINANCIJSKI UČINAK¹

- ☐ Prijedlog nema financijski učinak
- ☐ Prijedlog nema financijski učinak na rashode, ali ima financijski učinak na prihode
- ☒ Prijedlog ima financijski učinak na namjenske prihode

¹ Svi iznosi za 2026. i 2027. navedeni u ovom odjeljku okvirni su i odgovaraju najnovijim dostupnim procjenama.

Učinak je sljedeći:

(U milijunima EUR, na tri decimale)

Linija prihoda	Učinak na prihode	Razdoblje od XX mjeseci počevši od dd/mm/gggg (ako je primjenjivo)	Godina N (2026.)
04 10 01	4 098 115	24 mjeseca počevši od 1.1.2026.	4 098 115

Linija prihoda	2026.	2027.
04 10 01	4 098 115	4 185 977

Linija rashoda	2026.	2027.
04 10 01	4 098 115	4 185 977

4. MJERE ZA SPEČAVANJE PRIJEVARA

U skladu s člankom 325. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) Komisija suzbija prijevare i sva druga nezakonita djelovanja koja su usmjerena protiv financijskih interesa Unije. Sprečavanje i otkrivanje prijevara stoga je opća obveza svih službi Komisije u okviru njihovih svakodnevnih aktivnosti koje uključuju korištenje resursa.

Svaka prijava ili nepravilnost koja uključuje sredstva Unije ima posebno negativan učinak na ugled Komisije i provedbu politika Unije. Trenutačna strategija Komisije za borbu protiv prijevara (CAFS) (COM(2019) 196) donesena je 29. travnja 2019. i zamijenila je strategiju iz 2011. To je dokument o politici u kojem se utvrđuju prioriteti Komisije u borbi protiv prijevara za višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021. – 2027. Glavni su ciljevi strategije Komisije za borbu protiv prijevara iz 2019. sljedeći: 1. „dodatno poboljšati razumijevanje obrazaca prijevare, profila počinitelja prijevare i sustavnih slabosti povezanih s prijevarama koje utječu na proračun EU-a” (prikupljanje i analiza podataka) i 2. „optimizirati koordinaciju, suradnju i tijekove djelovanja u borbi protiv prijevara, posebno među službama i izvršnim agencijama Komisije” (koordinacija, suradnja i procesi). Strategija je popraćena akcijskim planom, koji je revidiran u srpnju 2023. i kojim se, kao i njegovim prethodnikom, nastoje ojačati svi dijelovi ciklusa borbe protiv prijevara: sprečavanje, otkrivanje, istraga i ispravljanje.

Vodeća su načela i ciljni standardi strategije Komisije za borbu protiv prijevara iz 2019. sljedeći:

- nulta tolerancija na prijevare,
- borba protiv prijevara kao sastavni dio unutarnje kontrole,
- troškovna učinkovitost kontrola,
- profesionalni integritet i stručnost osoblja Unije,

- transparentno korištenje sredstava Unije,
- sprečavanje prijevare, posebno povećanje otpornosti programa potrošnje na prijevare,
- djelotvorni istražni kapaciteti i pravodobna razmjena informacija,
- brzo ispravljanje (uključujući povrat sredstava obuhvaćenih prijevarom i sudske/administrativne sankcije),
- dobra suradnja između unutarnjih i vanjskih dionika, posebno između Unije i odgovornih nacionalnih tijela te između odjela svih relevantnih institucija i tijela Unije,
- djelotvorna unutarnja i vanjska komunikacija o borbi protiv prijevare.

Članak 11. Sporazuma o Agenciji za svemirski program i Prilog III. sporazumu o sudjelovanju Švicarske u EUSPA-i sadržavaju detaljne odredbe o financijskim sredstvima u vezi sa švicarskim sudionicima u aktivnostima Agencije za svemirski program, što uključuje i mjere za borbu protiv prijevare. U Prilogu III. navode se potrebne pojedinosti i postupci te se tijelima omogućava besprijekorno izvršavanje zadaća kako bi se zaštitili financijski interesi Unije (Europska komisija ili druge osobe koje je ovlastila Europska komisija, što uključuje Europski ured za borbu protiv prijevare (OLAF) i Europski revizorski sud. Financijski interesi Unije trebaju se zaštititi razmjernim mjerama, uključujući mjere koje se odnose na sprečavanje, otkrivanje, ispravljanje i istragu nepravilnosti, uključujući prijevare, mjere koje se odnose na povrat izgubljenih, pogrešno plaćenih ili nepravilno upotrijebljenih sredstava te, prema potrebi, mjere koje se odnose na izricanje administrativnih sankcija.

U skladu s Financijskom uredbom svaka osoba ili subjekt koji prima sredstva Unije mora potpuno surađivati u zaštiti financijskih interesa Unije, dodijeliti nužna prava i pristup Komisiji, OLAF-u i Revizorskom sudu i pobrinuti se da sve treće strane koje su uključene u izvršenje sredstava Unije dodijele ekvivalentna prava. Kako je izričito propisano člankom 11. stavkom 4. Sporazuma o Agenciji za svemirski program, preispitivanja i revizije mogu se provoditi i nakon suspenzije primjene protokola, prestanka primjene ili otkaza sporazuma.

Sporazumom o Agenciji za svemirski program OLAF-u se omogućava da na državnom području Švicarske Konfederacije provodi administrativne istrage, uključujući provjere i inspekcije na terenu, subjekta iz Švicarske koji je stranka relevantnog sporazuma o financiranju ili treće strane koja je subjekt iz Švicarske i koja provodi sporazum o financiranju na temelju ugovora, u skladu s relevantnim sporazumom o financiranju i drugim primjenjivim ugovorima i u mjeri u kojoj je to njima propisano. Pri izvršavanju svojih dužnosti na državnom području Švicarske Konfederacije Europska komisija i OLAF moraju postupati u skladu sa švicarskim pravom.

Preglede i revizije mogu provoditi službenici Unije, posebno službenici Europske komisije i Europskog revizorskog suda, ili druge osobe koje za to ovlasti Europska komisija. Pri izvršavanju svojih dužnosti na državnom području Švicarske Konfederacije Europska komisija ili druge osobe koje je Europska komisija ovlastila moraju postupati u skladu sa švicarskim pravom.

Švicarska tijela u skladu s primjenjivim instrumentima međunarodne suradnje surađuju s tijelima Unije ili država članica nadležnima za istragu i progon kaznenih djela koja utječu na financijske interese Unije, uključujući podizanje optužnice protiv navodnih počinitelja i sudionika navedenih kaznenih djela. Zahtjevi podneseni u skladu s primjenjivim instrumentima međunarodne suradnje mogu uključivati, ovisno o slučaju, zahtjeve podnesene u vezi s istragama ili kaznenim progonima koje provodi EPPO. To omogućava suradnju s

EPPO-om kako je propisano Direktivom (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2017. o suzbijanju prijevара počinjenih protiv financijskih interesa Unije kaznenopravnim sredstvima.

Nadalje, Sporazumom o Agenciji za svemirski program propisuje se djelotvoran mehanizam za osiguravanje izvršenja odluka Komisije na državnom području Švicarske Konfederacije.

5. OSTALE NAPOMENE

Godišnji financijski doprinos Švicarske financiranju EUSPA-e bit će u obliku zbroja operativnog doprinosa s jedne strane i naknade za sudjelovanje s druge strane, kako je definirano u članku 4. Sporazuma o Agenciji za svemirski program i Prilogu I. tom sporazumu.

Operativni doprinos temeljit će se na ključu za uplatu doprinosa, koji se definira kao omjer bruto domaćeg proizvoda (BDP) Švicarske po tržišnim cijenama i BDP-a Unije po tržišnim cijenama. BDP-i koji će se primjenjivati bit će najnoviji raspoloživi na dan 1. siječnja godine u kojoj će se izvršiti godišnje plaćanje kako je odredio Statistički ured Europske unije (EUROSTAT), uzimajući u obzir Sporazum o suradnji u području statistike². Ako se taj sporazum prestane primjenjivati, BDP Švicarske onaj je koji se utvrdi na temelju podataka Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD).

Operativni doprinos izračunat će se primjenom ključa za uplatu doprinosa na godišnji izglasani proračun Unije predviđen u odgovarajućim proračunskim subvencijskim linijama Unije za predmetnu godinu. Svi referentni iznosi temeljit će se na odobrenim sredstvima za preuzimanje obveza.

Godišnja naknada za sudjelovanje predstavlja postotak godišnjeg operativnog iznosa. Godišnja naknada za sudjelovanje ima sljedeće vrijednosti:

- 2026.: 2 %
- 2027.: 3 %
- 2028. i daljnjih godina: 4 %.

Svi financijski doprinosi Švicarske ili plaćanja Unije i izračun iznosa koje treba platiti ili primiti vršit će se u eurima.

Europska komisija Švicarskoj upućuje pozive za dodjelu sredstava koja odgovaraju doprinosu Švicarske. Švicarska plaća iznos naveden u pozivu za osiguravanje sredstava najkasnije 45 dana nakon primitka poziva za osiguravanje sredstava.

Za svako kašnjenje u plaćanju financijskog doprinosa Švicarskoj se od datuma dospijeća obračunavaju zatezne kamate na nepodmireni iznos. Na potraživanja koja na datum dospijeća nisu podmirena obračunava se stopa koju Europska središnja banka primjenjuje na svoje glavne operacije refinanciranja, kako je objavljeno u seriji C Službenog lista Europske unije, a koja je na snazi prvog kalendarskog dana mjeseca u kojem iznos dospijeva, ili 0 %, ovisno o tome što je više, uvećano za 3,5 postotnih bodova.

² Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o suradnji u području statistike (SL L 90, 28.3.2006., str. 2.).

DIO II.:
OSTALE AGENCIJE I INFORMACIJSKI SUSTAVI

1. NASLOV PRIJEDLOGA:

Prijedlog odluke Vijeća o potpisivanju širokog paketa sporazuma radi učvršćivanja, produbljanja i proširenja bilateralnih odnosa sa Švicarskom Konfederacijom.

2. PRORAČUNSKE LINIJE:

U dijelu II. detaljno se opisuje financijski učinak drugih sporazuma u širokom paketu u kojima se predviđa financijski doprinos Švicarske raznim agencijama i informacijskim sustavima, osim Sporazuma između Europske unije i Švicarske Konfederacije o uvjetima sudjelovanja Švicarske Konfederacije u Agenciji Europske unije za svemirski program. U dijelu I. detaljno se opisuje financijski učinak potonjeg sporazuma.

U skladu sa sporazumima u područjima povezanim s unutarnjim tržištem u kojima Švicarska sudjeluje, Sporazumom o zdravlju i Sporazumom o Agenciji za svemirski program Švicarska će financijski doprinijeti proračunu Unije za upravljanje i rad agencija i tijela, informacijskih sustava i drugih aktivnosti kojima ima pristup na temelju tih sporazuma. Skup standardnih financijskih modaliteta dogovoren je i uključen u specifične sporazume. Oni se ne odnose na sporazume o sudjelovanju Švicarske u Agenciji Europske unije za svemirski program odnosno u programima Unije.

Detaljan opis financijskih modaliteta uključen je u odjeljak 5. ovog dokumenta.

Informacijski sustavi kojima će Švicarska dobiti pristup i financijski doprinijeti u skladu s dogovorenim financijskim modalitetima su sljedeći:

- Europska mreža službi za zapošljavanje (EURES), uspostavljena Uredbom (EU) 2016/589,
- elektronička razmjena informacija o socijalnom osiguranju (EESSI), uspostavljena Uredbom (EZ) br. 883/2004 i Uredbom (EZ) 987/2009,
- moduli Informacijskog sustava unutarnjeg tržišta (IMI), uspostavljenog Uredbom (EU) br. 1024/2012, u vezi s upućivanjem radnika, uslugama, stručnim kvalifikacijama, europskom strukovnom iskaznicom, reguliranim profesijama i jedinstvenim digitalnim pristupnikom,
- informacijski sustav EudraGMDP za zakonik Zajednice koji se odnosi na lijekove za humanu uporabu, uspostavljen Direktivom 2004/27/EZ,
- portal EUROPHYT, uspostavljen Direktivom Komisije 94/3/EZ od 21. siječnja 1994.,
- sustav brzog uzbunjivanja za hranu i hranu za životinje (RASFF), uspostavljen Uredbom (EZ) br. 178/2002;
- platforma za sanitarno i fitosanitarno certificiranje (TRACES), uspostavljena Uredbom (EU) 2017/625,
- informacijski sustav za bolesti životinja (ADIS), uspostavljen Uredbom (EU) 2020/2002,

- baza podataka Unije, uspostavljena Direktivom (EU) 2018/2001, o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora.

Agencije kojima će Švicarska dobiti pristup i morati financijski doprinijeti u skladu s dogovorenim financijskim modalitetima su sljedeće:

- Europski centar za sprečavanje i kontrolu bolesti (ECDC), uspostavljen Uredbom (EZ) br. 851/2004,
- Europska agencija za sigurnost hrane (EFSA), uspostavljena Uredbom (EZ) br. 178/2002,
- Agencija Europske unije za suradnju energetske regulatora (ACER), osnovana Uredbom (EU) 2019/942.

Zadržat će se alternativni izvori financiranja ako trenutačno postoje. Ako se ta situacija promijeni tijekom životnog ciklusa sporazuma, trebali bi se primjenjivati standardni financijski modaliteti. Riječ je o sljedećim informacijskim sustavima i agencijama:

- TACHONET, uspostavljen Uredbom (EU) br. 165/2014 i Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2016/68,
- sustav ranog upozorenja i odgovora (EWRS), uspostavljen Uredbom (EU) 2022/2371,
- Agencija Europske unije za sigurnost zračnog prometa (EASA), uspostavljena Uredbom (EU) 2018/1139,
- Zajednički informacijski sustav o socijalnoj zaštiti (MISSOC).

Kako bi se uzelo u obzir da Švicarska neće imati pristup aktivnostima Agencije za suradnju energetske regulatora (ACER) koje nisu obuhvaćene područjem primjene Sporazuma o električnoj energiji, njezin godišnji operativni doprinos ACER-u izračunat će se na temelju godišnjeg referentnog iznosa koji odgovara 85 % iznosa godišnjeg izglasanog proračuna Unije predviđenog u odgovarajućim proračunskim subvencijskim linijama Unije.

U okviru trenutačnog VFO-a (2021. – 2027.) neće biti potreban doprinos Švicarske za financiranje EWRS-a u skladu s prethodno navedenim financijskim modalitetima. Umjesto toga, njezin doprinos pokrit će se doprinosima financiranju ECDC-a i programa „EU za zdravlje” jer su to dva izvora financiranja EWRS-a u okviru trenutačnog VFO-a.

Točan učinak doprinosa Švicarske na proračun ne može se utvrditi u trenutku sastavljanja ovog dokumenta jer će Švicarska početi doprinositi tek nakon stupanja na snagu predmetnih sporazuma, a njihovo stupanje na snagu ovisi o švicarskom ispunjavanju ustavnih obveza. Taj postupak može trajati nekoliko godina, što bi moglo značiti da sporazumi neće stupiti na snagu za vrijeme tekućeg višegodišnjeg financijskog okvira.

Budući da će se dogovorenim aranžmanima financiranja stvoriti opetovani tok prihoda za proračun Unije, a standardnim odredbama stvorit će se model za doprinose Švicarske upravljanju i radu bilo koje dodatne agencije ili informacijskog sustava kojima će Švicarska u budućnosti dobiti pristup, ipak je važno prikazati kako bi financijski modaliteti mogli utjecati na proračun. Navedeni iznosi primjenjuju financijske modalitete na proračun za 2024., koji su poslužili kao referentni podaci tijekom pregovora o aranžmanima financiranja i načinima plaćanja.

• **Informacijski sustavi**

Europska mreža službi za zapošljavanje (EURES)

Linija prihoda (poglavlje/članak/stavka):

- R6 1 2 0 – Europski socijalni fond plus – Namjenski prihodi

Prihodi će se namijeniti sljedećim linijama rashoda (poglavlje/članak/stavka):

Članak 07 02 04 – ESF+ – Tematsko područje Zapošljavanje i socijalne inovacije (EaSI) i

- Članak 07 10 09 – Europsko nadzorno tijelo za rad (ELA): rashodi povezani s platformom EURES

Elektronička razmjena informacija o socijalnom osiguranju (EESSI)

Linija prihoda (poglavlje/članak/stavka):

- 6 1 2 0 – Europski socijalni fond plus – Namjenski prihodi
- R 6 6 3 0 – Pilot-projekti, pripremna djelovanja, djelovanja na temelju ovlasti i druga djelovanja

Prihodi će se namijeniti sljedećim linijama rashoda (poglavlje/članak/stavka):

- Članak 07 02 04 – ESF+ – Tematsko područje Zapošljavanje i socijalne inovacije (EaSI);
- Stavka 07 20 03 01 – Slobodno kretanje radnika, koordinacija sustava socijalne sigurnosti i mjere za migrante, uključujući migrante iz trećih zemalja”

Informacije o unutarnjem tržištu (IMI)

Linija prihoda (poglavlje/članak/stavka):

- 6 00 03 00 – Program jedinstvenog tržišta – Namjenski prihodi

Prihodi će se namijeniti sljedećoj liniji rashoda (poglavlje/članak/stavka):

- Stavka 03 01 01 01 – Rashodi za potporu Programu jedinstvenog tržišta (03 01 01 01 02)

EudraGMDP

Linija prihoda (poglavlje/članak/stavka):

- 6 6 2

Prihodi će se namijeniti sljedećoj liniji rashoda (poglavlje/članak/stavka):

- 6 10 03 01 – Doprinos Unije Europskoj agenciji za lijekove

EUROPHYT, iRASFF, TRACES, ADIS

Linija prihoda (poglavlje/članak/stavka):

- 60 30

Prihodi će se namijeniti sljedećoj liniji rashoda (poglavlje/članak/stavka):

- Članak 03 02 06 – Doprinos visokoj razini zdravlja i dobrobiti ljudi, životinja i bilja

Baza podataka Unije, uspostavljena Direktivom (EU) 2018/2001

Linija prihoda (poglavlje/članak/stavka):

- 6 06 08 – Ostali doprinosi i povrati – Namjenski prihodi

Prihodi će se namijeniti sljedećoj liniji rashoda (poglavlje/članak/stavka):

- 02 20 04 02 – Potporne aktivnosti za europsku energetska politiku i unutarnje energetska tržišta

- **Agencije**

Europski centar za sprečavanje i kontrolu bolesti (ECDC) i Europska agencija za sigurnost hrane (EFSA)

Linija prihoda (poglavlje/članak/stavka):

– 6 6 2

Prihodi će se namijeniti sljedećoj liniji rashoda (poglavlje/članak/stavka):

– Članak 06 10 01 – Europski centar za sprečavanje i kontrolu bolesti

– Članak 06 10 02 – Europska agencija za sigurnost hrane

Agencija Europske unije za suradnju energetske regulatora (ACER)

Linija prihoda (poglavlje/članak/stavka):

– 6 06 08 – Decentralizirane agencije – Namjenski prihodi

Prihodi će se namijeniti sljedećoj liniji rashoda (poglavlje/članak/stavka):

– Članak 02 10 06 – Agencija Europske unije za suradnju energetske regulatora (ACER)

3. FINANCIJSKI UČINAK

- ☐ Prijedlog nema financijski učinak
- ☐ Prijedlog nema financijski učinak na rashode, ali ima financijski učinak na prihode
- ☒ Prijedlog ima financijski učinak na namjenske prihode

Učinak je sljedeći:

- Informacijski sustavi**

Europska mreža službi za zapošljavanje (EURES)

Linija prihoda	Učinak na godišnje prihode (procjena za 2024.)
R 6 1 2 0	999 897

Stanje nakon djelovanja	
Linija prihoda	Procijenjeni godišnji prihodi
R 6 1 2 0	999 897
Linija rashoda	Procijenjeni godišnji rashodi
07 02 04 07 10 09	999 897

Elektronička razmjena informacija o socijalnom osiguranju (EESSI)

Linije prihoda	Učinak na godišnje prihode (procjena za 2024.)
R 6 1 2 0 R 6 6 3 0	227 136

Stanje nakon djelovanja	
Linija prihoda	Procijenjeni godišnji prihodi
R6 1 2 0 R 6 6 3 0	227 136
Linija rashoda	Procijenjeni godišnji rashodi
07 02 04 07 20 03 01	227 136

Informacije o unutarnjem tržištu (IMI)

Linija prihoda	Učinak na godišnje prihode (procjena za 2024.)
6 00 03 00	96 346

Stanje nakon djelovanja	
Linija prihoda	Procijenjeni godišnji prihodi
6 00 03 00	96 346
Linija rashoda	Procijenjeni godišnji rashodi
Stavka 03 01 01 01 (03 01 01 01 02)	96 346

EudraGMDP

Linija prihoda	Učinak na godišnje prihode (procjena za 2024.)
6 6 2	6 525

Stanje nakon djelovanja	
Linija prihoda	Procijenjeni godišnji prihodi
6 6 2	6 525
Linija rashoda	Procijenjeni godišnji rashodi
6 10 03 01	6 525

EUROPHYT, iRASFF, TRACES, ADIS

Linija prihoda	Učinak na godišnje prihode (procjena za 2024.)
6 0 3 0	727 804

Stanje nakon djelovanja

Linija prihoda	Procijenjeni godišnji prihodi
6 0 3 0	727 804
Linija rashoda	Procijenjeni godišnji rashodi
Članak 03 02 06	727 804

Baza podataka Unije, uspostavljena Direktivom (EU) 2018/2001

Linija prihoda	Učinak na godišnje prihode (procjena za 2024.)
6 06 08	875 000

Stanje nakon djelovanja	
Linija prihoda	Procijenjeni godišnji prihodi
6 06 08	875 000
Linija rashoda	Procijenjeni godišnji rashodi
02 20 04 02	875 000

- **Agencije**

Europski centar za sprečavanje i kontrolu bolesti (ECDC)

Linija prihoda	Učinak na godišnje prihode (procjena za 2024.)
6 6 2	3 670 862

Stanje nakon djelovanja	
Linija prihoda	Procijenjeni godišnji prihodi
6 6 2	3 670 862
Linija rashoda	Procijenjeni godišnji rashodi
Članak 06 10 01	3 670 862

Europska agencija za sigurnost hrane (EFSA)

Linija prihoda	Učinak na godišnje prihode (procjena za 2024.)
6 6 2	7 755 340

Stanje nakon djelovanja	
Linija prihoda	Procijenjeni godišnji prihodi
6 6 2	7 755 340
Linija rashoda	Procijenjeni godišnji rashodi
Članak 06 10 02	7 755 340

Agencija Europske unije za suradnju energetske regulatora (ACER)³

Linija prihoda	Učinak na godišnje prihode (procjena za 2024.)
06 06 08	981 805

³ Na temelju godišnjeg referentnog iznosa koji odgovara 85 % iznosa godišnjeg izglasanog proračuna Unije upisanog u odgovarajuće proračunske subvencijske linije EU-a.

Stanje nakon djelovanja	
Linija prihoda	Procijenjeni godišnji prihodi
6 06 08	981 805
Linija rashoda	Procijenjeni godišnji rashodi
02 10 06	981 805

4. MJERE ZA SPEČAVANJE PRIJEVARA

U skladu s člankom 325. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) Komisija suzbija prijevare i sva druga nezakonita djelovanja koja su usmjerena protiv financijskih interesa Unije. Sprečavanje i otkrivanje prijevara stoga je opća obveza svih službi Komisije u okviru njihovih svakodnevnih aktivnosti koje uključuju korištenje resursa.

Svaka prijevara ili nepravilnost koja uključuje sredstva Unije ima posebno negativan učinak na ugled Komisije i provedbu politika Unije. Trenutačna strategija Komisije za borbu protiv prijevara (CAFS) (COM(2019) 196) donesena je 29. travnja 2019. i zamijenila je strategiju iz 2011. To je dokument o politici u kojem se utvrđuju prioriteti Komisije u borbi protiv prijevara za višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021. – 2027. Glavni su ciljevi strategije Komisije za borbu protiv prijevara iz 2019. sljedeći: 1. „dodatno poboljšati razumijevanje obrazaca prijevare, profila počinitelja prijevare i sustavnih slabosti povezanih s prijevarama koje utječu na proračun EU-a” (prikupljanje i analiza podataka) i 2. „optimizirati koordinaciju, suradnju i tijekove djelovanja u borbi protiv prijevara, posebno među službama i izvršnim agencijama Komisije” (koordinacija, suradnja i procesi). Strategija je popraćena akcijskim planom, koji je revidiran u srpnju 2023. i kojim se, kao i njegovim prethodnikom, nastoje ojačati svi dijelovi ciklusa borbe protiv prijevara: sprečavanje, otkrivanje, istraga i ispravljanje.

Vodeća su načela i ciljni standardi strategije Komisije za borbu protiv prijevara iz 2019. sljedeći:

- nulta tolerancija na prijevare,
- borba protiv prijevara kao sastavni dio unutarnje kontrole,
- troškovna učinkovitost kontrola,
- profesionalni integritet i stručnost osoblja Unije,
- transparentno korištenje sredstava Unije,
- sprečavanje prijevara, posebno povećanje otpornosti programa potrošnje na prijevare,
- djelotvorni istražni kapaciteti i pravodobna razmjena informacija,
- brzo ispravljanje (uključujući povrat sredstava obuhvaćenih prijevarama i sudske/administrativne sankcije),

- dobra suradnja između unutarnjih i vanjskih dionika, posebno između Unije i odgovornih nacionalnih tijela te između odjela svih relevantnih institucija i tijela Unije,
- djelotvorna unutarnja i vanjska komunikacija o borbi protiv prijevара.

5. OSTALE NAPOMENE

Godišnji financijski doprinos Švicarske financiranju informacijskih sustava i agencija bit će u obliku zbroja operativnog doprinosa s jedne strane i naknade za sudjelovanje s druge strane.

Operativni doprinos temeljit će se na ključu za uplatu doprinosa, koji se definira kao omjer bruto domaćeg proizvoda (BDP) Švicarske po tržišnim cijenama i BDP-a Unije po tržišnim cijenama. BDP-i koji će se primjenjivati bit će najnoviji raspoloživi na dan 1. siječnja godine u kojoj će se izvršiti godišnje plaćanje kako je odredio Statistički ured Europske unije (EUROSTAT), uzimajući u obzir Sporazum o suradnji u području statistike⁴. Ako se taj sporazum prestane primjenjivati, BDP Švicarske onaj je koji se utvrdi na temelju podataka Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD).

Operativni doprinos za agencije izračunat će se primjenom ključa za uplatu doprinosa na godišnji izglasani proračun Unije predviđen u odgovarajućim proračunskim subvencijskim linijama Unije za predmetnu godinu. Operativni doprinos za informacijske sustave i druge aktivnosti izračunat će se primjenom ključa za uplatu doprinosa na relevantni proračun za predmetnu godinu kako je utvrđeno u dokumentima za izvršenje proračuna (kao što su programi rada ili ugovori). Svi referentni iznosi temeljit će se na odobrenim sredstvima za preuzimanje obveza.

Godišnja naknada za sudjelovanje iznosi 4 % godišnjeg operativnog doprinosa.

Svi financijski doprinosi Švicarske ili plaćanja Unije i izračun iznosa koje treba platiti ili primiti vršit će se u eurima.

Europska komisija Švicarskoj će najkasnije 16. travnja predmetne financijske godine dostaviti sljedeće informacije u vezi sa sudjelovanjem Švicarske:

- iznose odobrenih sredstava za preuzimanje obveza u godišnjem proračunu Unije predviđene u odgovarajućim proračunskim subvencijskim linijama Unije za predmetnu godinu za svaku agenciju i iznose odobrenih sredstava za preuzimanje obveza u odnosu na izglasani proračun Unije za predmetnu godinu za relevantni proračun informacijskih sustava;
- iznos naknade za sudjelovanje;
- kad je riječ o agencijama, u godini N+1 iznose proračunskih obveza za odobrena sredstva za preuzimanje obveza odobrena u godini N za odgovarajuće proračunske subvencijske linije Unije u vezi s godišnjim proračunom Unije predviđenim u odgovarajućim proračunskim subvencijskim linijama Unije za godinu N.

Na temelju svojeg nacрта proračuna Europska komisija dostavlja procjenu prethodno navedenih informacija što je prije moguće, a najkasnije do 1. rujna predmetne financijske godine.

⁴ Sporazum između Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o suradnji u području statistike (SL L 90, 28.3.2006., str. 2.).

Europska komisija Švicarskoj upućuje pozive za dodjelu sredstava koja odgovaraju doprinosu Švicarske za svaku agenciju, informacijski sustav i druge aktivnosti u kojima Švicarska sudjeluje. Švicarska iznos naznačen u tom pozivu za uplatu sredstava uplaćuje najkasnije 60 dana od upućivanja poziva za uplatu.

U svakom pozivu za osiguravanje sredstava Švicarska može izvršiti zasebne uplate za svaku agenciju, informacijski sustav ili drugu aktivnost.

Za svako kašnjenje u plaćanju financijskog doprinosa Švicarskoj se od datuma dospeljeća obračunavaju zatezne kamate na nepodmireni iznos.

Na potraživanja koja na datum dospeljeća nisu podmirena obračunava se stopa koju Europska središnja banka primjenjuje na svoje glavne operacije refinanciranja, kako je objavljeno u seriji C Službenog lista Europske unije, a koja je na snazi prvog kalendarskog dana mjeseca u kojem iznos dospijeva, ili 0 %, ovisno o tome što je više, uvećano za 3,5 postotnih bodova.